

ΔΙΑΛΕΞΗ ΤΟΥ Λ. ΤΡΟΤΣΚΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΚΤΩΒΡΙΑΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1917 (27 Νοεμβρίου 1932, Στάδιο Κοπεγχάγης-Δανία)

Με αφορμή την 97η επέτειο νίκης της μεγάλης προλεταριακής Ρώσικης Οκτωβριανής Επανάστασης αναδημοσιεύουμε την ιστορική διάλεξη του Λ. Τρότσκι στο στάδιο της Κοπεγχάγης Δανίας, στις 27/11/1932. Μια διάλεξη που αποτελεί μια απaráμιλλη παρουσίαση και επεξήγηση των αιτιών και της φύσης της πρώτης νικηφόρας προλεταριακής επανάστασης που σημάδεψε την ανθρώπινη κοινωνία κα παρά τον εκφυλισμό της από την σταλινική αντίδραση, όπλισε την επαναστατική πάλη της προλεταριακής πρωτοπορίας με αξεπέραστα ιδεολογικοπολιτικά όπλα νίκης και χάραξε ανεξίτηλα τον δρόμο για την σοσιαλιστική απελευθέρωση του παγκόσμιου προλεταριάτου και όλης της ανθρωπότητας από τον σάπιο καπιταλισμό. – ΕΔ

[Διαβάστε την διάλεξη...](#)

ΔΙΑΛΕΞΗ ΤΟΥ Λ. ΤΡΟΤΣΚΙ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΚΤΩΒΡΙΑΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1917 (27 Νοεμβρίου 1932, Στάδιο Κοπεγχάγης-Δανία)

Με αφορμή την 97η επέτειο νίκης της μεγάλης προλεταριακής Ρώσικης Οκτωβριανής Επανάστασης αναδημοσιεύουμε την ιστορική διάλεξη του Λ. Τρότσκι στο στάδιο της Κοπεγχάγης Δανίας, την 27/11/1932. Μια διάλεξη που αποτελεί μια απaráμιλλη παρουσίαση και επεξήγηση των αιτιών και της φύσης της πρώτης νικηφόρας προλεταριακής επανάστασης που σημάδεψε την ανθρώπινη κοινωνία και παρά τον εκφυλισμό της από την σταλινική αντίδραση, όπλισε την επαναστατική πάλη της προλεταριακής πρωτοπορίας με αξεπέραστα ιδεολογικοπολιτικά όπλα νίκης και χάραξε ανεξίτηλα τον δρόμο για την σοσιαλιστική απελευθέρωση του παγκόσμιου προλεταριάτου και όλης της ανθρωπότητας από τον σάπιο καπιταλισμό.– ΕΔ

Αγαπητοί ακροατές

Επιτρέψτε μου ευθύς εξαρχής να εκφράσω την ειλικρινή μου λύπη γιατί δεν έχω την δυνατότητα να μιλήσω στη δανική γλώσσα μπροστά σε ένα ακροατήριο της Κοπεγχάγης.

Ας μην αναρωτιόμαστε αν οι ακροατές έχουν κάτι να χάσουν γι' αυτό. Όσον αφορά το ρήτορα, η άγνοια της δανικής γλώσσας του αφαιρεί πάντως τη δυνατότητα να παρακολουθήσει απ' ευθείας τη σκανδιναβική ζωή και τη σκανδιναβική φιλολογία από πρώτο χέρι και στο πρωτότυπο κι αυτό είναι μεγάλη ζημιά. Η γερμανική γλώσσα στην οποία είμαι αναγκασμένος να καταφύγω, είναι δυνατή και πλούσια. Αλλά η γερμανική μου γλώσσα είναι αρκετά περιορισμένη. Εξ άλλου πάνω στα περίπλοκα ζητήματα δεν μπορεί κανείς να εκφραστεί με την αναγκαία ελευθερία παρά στη δική του γλώσσα.

Πρέπει λοιπόν ευθύς εξαρχής να ζητήσω την επιείκεια του ακροατηρίου.

Ήρθα για πρώτη φορά στην Κοπεγχάγη στο Διεθνές Σοσιαλιστικό Συνέδριο και σχημάτισα τις καλύτερες εντυπώσεις για την πόλη σας. Αλλά αυτό έγινε πριν από ένα τέταρτο αιώνας. Μέσα στην Ορε- Σούντ και τα Φιόρντ το νερό άλλαξε πολλές φορές. Αλλά όχι μονάχα το νερό. Ο πόλεμος τσάκισε την ραχοκοκαλιά της γέρικης ευρωπαϊκής ηπείρου. Οι ποταμοί και οι θάλασσες της Ευρώπης παρέσυραν μαζί τους πολύ ανθρώπινο αίμα. Η ανθρωπότητα και ιδιαίτερα το ευρωπαϊκό της τμήμα πέρασε δύσκολες δοκιμασίες και έγινε πιο σκυθρωπή και σκληρή. Όλες οι μορφές της πάλης έγιναν πιο τραχιές. Ο κόσμος μπήκε σε μια εποχή μεγάλης αλλαγής. Οι έσχατες εξωτερικεύσεις της είναι ο πόλεμος και η επανάσταση.

Προτού περάσω στο θέμα της διάλεξης μου – στη Ρωσική Επανάσταση – πρέπει να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στους οργανωτές της συγκέντρωσης, στο Σύνδεσμο των Σοσιαλδημοκρατών Φοιτητών της Κοπεγχάγης. Το κάνω σαν πολιτικός αντίπαλος.

Είναι αλήθεια ότι η διάλεξή μου έχει σκοπό επιστημονικό –ιστορικό και όχι πολιτικό. Το υπογραμμίζω ευθύς εξαρχής. Αλλά είναι αδύνατο να μιλήσω για μια επανάσταση από την οποία βγήκε η Σοβιετική Δημοκρατία, χωρίς να πάρω μια πολιτική θέση. Υπό την ιδιότητα μου του ομιλητή η σημαία μου μένει η ίδια με κείνη κάτω από την οποία έλαβα μέρος στα επαναστατικά γεγονότα.

Μέχρι του πολέμου το Μπολσεβίκικο Κόμμα άνηκε στη διεθνή σοσιαλδημοκρατία. Στις 4 Αυγούστου του 1914 η ψήφος της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας υπέρ των πολεμικών πιστώσεων έθεσε μια φορά για πάντα ένα τέλος σ' αυτό το δεσμό και οδήγησε στην εποχή της αδιάκοπης και αδιάλλακτης πάλης του μπολσεβικισμού εναντίον της σοσιαλδημοκρατίας. Μήπως αυτό σημαίνει ότι οι οργανωτές αυτής της συγκέντρωσης διέπραξαν ένα λάθος προσκαλώντας με σαν ομιλητή; Πάνω σε αυτό το ακροατήριο μου θα είναι σε θέση να κρίνει μετά την διάλεξή μου. Για να δικαιολογήσω γιατί δέχτηκα την ευγενική πρόσκληση να κάνω μια έκθεση πάνω στη Ρωσική Επανάσταση θέλω να υπενθυμίσω ότι κατά τα 35 χρόνια της πολιτικής μου ζωής το θέμα της Ρωσικής Επανάστασης απετέλεσε τον πραχτικό και θεωρητικό άξονα των απασχολήσεων μου και των ενεργειών μου. Τα τέσσερα χρόνια της παραμονής μου στην Τουρκία ήταν κυρίως αφιερωμένα στην ιστορική επεξεργασία των προβλημάτων της Ρωσικής Επανάστασης. Ίσως αυτό μου δίνει κάποιο δικαίωμα να ελπίζω ότι θα καταφέρω να βοηθήσω όχι μονάχα τους ιδεολογικούς μου φίλους αλλά επίσης και αντιπάλους τουλάχιστον εν μέρει, να αντιληφθούν καλύτερα πολλά χαρακτηριστικά της Ρωσικής Επανάστασης, που ως σήμερα διέφευγαν την προσοχή τους. Πάντως ο σκοπός της διάλεξης μου είναι να βοηθήσω να καταλάβουν. Δεν έχω σκοπό εδώ να προπαγανδίσω την επανάσταση ούτε να καλέσω σε επανάσταση. Θέλω να εξηγήσω την Επανάσταση.

Ας ξεκινήσουμε με μερικές βασικές κοινωνιολογικές αρχές αναμφίβολα γνωστές σε όλους σας, ως προς τις οποίες πρέπει να φρεσκάρουμε τη μνήμη μας για να προσεγγίσουμε ένα τόσο περίπλοκο φαινόμενο όπως η Επανάσταση.

Η Υλιστική Κατανόηση της Ιστορίας

Η ανθρώπινη κοινωνία είναι μια συνεργασία που έλκει την ιστορική της καταγωγή από την πάλη για την ύπαρξη και τη διασφάλιση της διατήρησης των γενεών. Ο χαρακτήρας της κοινωνίας καθορίζεται από το χαρακτήρα της οικονομίας. Ο χαρακτήρας της οικονομίας καθορίζεται από τα μέσα της παραγωγικής εργασίας.

Για κάθε μεγάλη εποχή στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων υπάρχει ένα συγκεκριμένο αντίστοιχο κοινωνικό καθεστώς. Κάθε κοινωνικό καθεστώς μέχρι σήμερα εξασφάλιζε κολοσσιαία οφέλη για την άρχουσα τάξη.

Συνεπώς, είναι σαφές ότι τα κοινωνικά καθεστώτα δεν είναι αθάνατα. Γεννιούνται μέσα στην Ιστορία, και έπειτα γίνονται εμπόδιο στην περαιτέρω πρόοδο. «Ό,τι γεννιέται αξίζει να καταστραφεί».

Καμία όμως άρχουσα τάξη δεν παραιτήθηκε ποτέ εθελοντικά και ειρηνικά. Σε ζητήματα ζωής και θανάτου, τα βασισμένα στη λογική επιχειρήματα δεν αντικατέστησαν ποτέ τα επιχειρήματα της βίας. Μπορεί αυτό να είναι λυπηρό, αλλά έτσι είναι. Δεν είμαστε εμείς που φτιάξαμε αυτόν τον κόσμο. Δεν μπορούμε παρά να το αποδεχτούμε.

Το Νόημα της Επανάστασης

Η επανάσταση σημαίνει μια αλλαγή του κοινωνικού καθεστώτος. Μεταβιβάζει την εξουσία από τα χέρια μιας τάξης που έχει εξαντληθεί στα χέρια μιας άλλης τάξης που ανεβαίνει. Η εξέγερση αποτελεί την πιο κρίσιμη και την πιο οξεία στιγμή μέσα στην πάλη δύο τάξεων για την εξουσία. Η εξέγερση δεν μπορεί να οδηγήσει στην πραγματική νίκη της επανάστασης

και στην ίδρυση ενός νέου καθεστώτος παρά στην περίπτωση που στηρίζεται πάνω σε μία προοδευτική τάξη που είναι ικανή να μαζέψει γύρω της την καταπληκτική πλειοψηφία του λαού.

Αντίθετα με τη διαδικασία της φύσης, η επανάσταση πραγματοποιείται από τους ανθρώπους και διά των ανθρώπων. Αλλά και μέσα στην επανάσταση οι άνθρωποι ενεργούν υπό την επίδραση των κοινωνικών συνθηκών στις οποίες αυτοί δεν διάλεξαν ελεύθερα, αλλά τις οποίες κληρονόμησαν από το παρελθόν και οι οποίες τους δείχνουν επιτακτικά τον δρόμο. Ακριβώς γι' αυτό και μόνο γι' αυτό η επανάσταση έχει τους δικούς της νόμους.

Αλλά η ανθρώπινη συνείδηση δεν αντανakλά παθητικά τις αντικειμενικές συνθήκες. Συνηθίζει ν' αντιδρά ενεργητικά πάνω σε αυτές. Σ' ορισμένες στιγμές η αντίδραση αυτή αποκτά ένα μαζικό χαρακτήρα, έντονο γεμάτο πάθος. Τα φράγματα του δικαίου και της εξουσίας ανατρέπονται. Ακριβώς η δραστική επέμβαση των μαζών μέσα στα γεγονότα αποτελεί το πιο ουσιώδες στοιχείο της επανάστασης.

Αλλά και η πιο ορμητική δραστηριότητα μπορεί να μείνει στο επίπεδο μιας εκδήλωσης ανταρσίας, χωρίς ν' ανέβει στο ύψος της επανάστασης. Η εξέγερση των μαζών πρέπει να οδηγεί στην ανατροπή της κυριαρχίας μιας τάξης και στην εγκαθίδρυση της κυριαρχίας μιας άλλης. Μονάχα τότε έχουμε μια ολοκληρωμένη επανάσταση. Η εξέγερση των μαζών δεν είναι μια απομονωμένη επιχείρηση, που μπορεί να εξαπολύσει κανείς κατά τα γούστα του. Αντιπροσωπεύει ένα στοιχείο που καθορίζεται αντικειμενικά μέσα στην εξέλιξη της επανάστασης, όπως και η επανάσταση είναι μια πορεία αντικειμενικά καθορισμένη μέσα στην εξέλιξη της κοινωνίας. Αλλά όταν οι συνθήκες της εξέγερσης υπάρχουν δεν μπορεί να περιμένει κανείς παθητικά με ανοικτό το στόμα. Στα ανθρώπινα πράγματα επίσης υπάρχει, όπως λέει ο Σαίξπηρ, άμπωτη και πλημμυρίδα.

Για να σαρωθεί το καθεστώς που έχει φάει το ψωμί του, η προοδευτική τάξη πρέπει να καταλάβει ότι η ώρα της εσήμανε και να θέσει στον εαυτό της ως επιδίωξη την κατάκτηση της εξουσίας. Εδώ ανοίγει το πεδίο της συνειδητής επαναστατικής δράσης, όπου η πρόβλεψη και ο υπολογισμός ενώνονται με τη θέληση και την τόλμη. Με άλλα λόγια : εδώ ανοίγει το πεδίο της δράσης του Κόμματος.

Το «Πραξικόπημα»

Το επαναστατικό κόμμα συνενώνει μέσα του το καλύτερο μέρος της προοδευτικής τάξης. Χωρίς ένα κόμμα ικανό να προσανατολίζεται στις περιστάσεις, να εκτιμά την πορεία και το ρυθμό των γεγονότων και να κατακτά έγκαιρα την εμπιστοσύνη των μαζών, η νίκη της προλεταριακής επανάστασης είναι αδύνατη. Αυτή είναι η σχέση αντικειμενικών γεγονότων και των υποκειμενικών παραγόντων της επανάστασης και της εξέγερσης.

Όπως το ξέρετε, οι αντίπαλοι στις συζητήσεις – και ιδιαίτερα στη θεολογία – έχουν την συνήθεια να υποτιμούν συχνά την επιστημονική αλήθεια σπρώχνοντας την μέχρι παραλογισμού. Αυτό ονομάζεται στη λογική: η εις άτοπον απαγωγή. Θα δοκιμάσουμε να ακολουθήσουμε έναν αντίθετο δρόμο. Δηλαδή να πάρουμε ως αφετηρία ένα παραλογισμό για να προσεγγίσουμε πιο ασφαλώς την αλήθεια. Εν πάσει περιπτώσει δεν μπορεί να παραπονιέται κανείς για έλλειψη παραλογισμών. Ας πάρουμε έναν από τους πιο φρέσκους και τους πιο ωμούς.

Ο Ιταλός συγγραφέας Μαλαπάρτε, κάτι σαν φασίστας θεωρητικός – και υπάρχουν τέτοιοι – λανσάρισε πρόσφατα ένα βιβλίο πάνω στην τεχνική του πραξικοπήματος. Φυσικά ο συγγραφέας αφιερώνει έναν αριθμό σελίδων, όχι ασήμαντο, για τη «διερεύνηση» της Οκτωβριανής Επανάστασης.

Εν αντιθέσει με την «στρατηγική» του Λένιν, που μένει συνδεδεμένη με τις κοινωνικές και πολιτικές σχέσεις της Ρωσίας του 1917, «η τακτική του Τρότσκι», κατά την έκφραση του Μαλαπάρτε, «αντιθέτως δεν περιορίζεται καθόλου από τις γενικές συνθήκες της χώρας». Αυτή είναι η βασική ιδέα του έργου! Ο Μαλαπάρτε υποχρεώνει τον Λένιν και τον Τρότσκι μέσα στις σελίδες του βιβλίου του να κάνουν πολυάριθμους διαλόγους, μέσα στους οποίους οι συνδιαλεγόμενοι δείχνουν τόση λίγη βαθύτητα πνεύματος όση η φύση έθεσε στην διάθεση του Μαλαπάρτε.

Στις παρατηρήσεις του Λένιν για τις κοινωνικές και πολιτικές προϋποθέσεις της επανάστασης ο Μαλαπάρτε αποδίδει στον Τρότσκι τη δήθεν παρακάτω απάντηση κατά γράμμα : «Η στρατηγική σου απαιτεί πάρα πολύ ευνοϊκές συνθήκες. Η εξέγερση δεν έχει ανάγκη από τίποτα είναι αυτάρκης». Καταλαβαίνετε; «η εξέγερση δεν έχει ανάγκη από τίποτα». Αυτός είναι ακριβώς, αγαπητοί ακροατές, ο παραλογισμός που πρέπει να μας χρησιμεύσει για να πλησιάσουμε την αλήθεια. Ο συγγραφέας επαναλαμβάνει με επιμονή ότι τον Οκτώβρη δεν θριάμβευσε η «στρατηγική του Λένιν», αλλά η «στρατηγική Τρότσκι». Αυτή η τακτική απειλεί, κατά την έκφραση του, ακόμα και σήμερα την ησυχία των Ευρωπαϊκών κρατών. «Η στρατηγική του Λένιν –αναφέρω κατά γράμμα- δεν αποτελεί κανένα άμεσο κίνδυνο για τις κυβερνήσεις της Ευρώπης. Η τακτική του Τρότσκι γι' αυτές ένα σημερινό κίνδυνο και επομένως διαρκή». Πιο συγκεκριμένα : «Βάλετε τον Πουανκαρέ

Τρότσκι: Διάλεξη για την Ρώσικη Επανάσταση, Κοπεγχάγη 1932

Συντάχθηκε απο τον/την Ergatiki Dimokratia

Δευτέρα, 10 Νοέμβριος 2014 11:07 - Τελευταία Ενημέρωση Δευτέρα, 10 Νοέμβριος 2014 13:23

στη θέση του Κερένσκυ και το μπολσεβίκικο πραξικόπημα θα είχε επιτύχει επίσης». Είναι δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι ένα τέτοιο βιβλίο μεταφράστηκε σε διάφορες γλώσσες και έτυχε σοβαρής υποδοχής.

Μάταια θα ζητούσαμε να εμβαθύνουμε γιατί γενικά «η στρατηγική του Λένιν» που εξαρτιόταν από τις ιστορικές συνθήκες είναι αναγκαία, αφού η «τακτική του Τρότσκι» επιτρέπει τη λύση της ίδιας επιδίωξης σε κάθε κατάσταση; Και γιατί οι νικηφόρες επαναστάσεις είναι τόσο σπάνιες, ενώ για την επιτυχία τους δεν χρειάζεται παρά ένα ζευγάρι τεχνικής ρετσέτας;

Ο διάλογος μεταξύ Λένιν και Τρότσκι που παρουσιάζεται από το φασίστα συγγραφέα είναι και στο πνεύμα και στη φόρμα μια ανόητη εφεύρεση από την αρχή μέχρι το τέλος. Τέτοιες εφευρέσεις κυκλοφορούν πολλές στον κόσμο. Λόγου χάρη στην Μαδρίτη τυπώθηκε ένα βιβλίο με το όνομα μου : «Η ζωή του Λένιν» για το οποίο είμαι τόσο λίγο υπεύθυνος όσο για τις ρετσέτες της τακτικής του Μαλαπάρτε. Το εβδομαδιαίο περιοδικό της Μαδρίτης «Εστάμπα» αναδημοσίευσε απ' αυτό το δήθεν βιβλίο του Τρότσκι για τον Λένιν ολόκληρα κεφάλαια που περιέχουν αποκρουστικές βρισιές ενάντια στη μνήμη ενός ανθρώπου που τον εκτίμησα και τον εκτιμώ ασύγκριτα περισσότερο παρά οποιονδήποτε από τους σύγχρονους μου.

Αλλά ας αφήσουμε τους πλαστογράφους στην τύχη τους. Ο γέρο Βίλχελμ Λήμπχνετ, ο πατέρας του αθάνατου μαχητή και ήρωα Καρλ Λήμπχνετ, του άρεσε να λέει : «Ο επαναστάτης πολιτικός πρέπει να έχει χοντρό πετσί». Ο δόκτωρ Στόκμαν συνιστούσε ακόμα πιο εκφραστικά σ' εκείνον που ζητούσε να τεθεί αντιμέτωπος της κοινής γνώμης να μη φορεί καινούρια παντελόνια. Λαβαίνουμε υπόψη μας αυτές τις δύο καλές συμβουλές και περνάμε στην ημερήσια διάταξη.

Οι αιτίες του Οκτώ βρη

Ποια ερωτήματα βάζει σε ένα σκεπτόμενο άνθρωπο η Επανάσταση του Οκτώβρη;

1. Γιατί και πως η επανάσταση αυτή πέτυχε τον σκοπό της; Πιο συγκεκριμένα: Γιατί η προλεταριακή επανάσταση θριάμβευσε σε μια από τις πιο καθυστερημένες χώρες της Ευρώπης;

2. Τι έφερε η Οκτωβριανή επανάσταση; Και τέλος:

3. Έδειξε την αξία της;

Στο πρώτο ερώτημα – πάνω στις αιτίες – μπορεί ν' απαντήσει κανείς κατά ένα περισσότερο ή λιγότερο πλήρη τρόπο. Προσπάθησα να το κάνω πιο σαφώς στην Ιστορία μου της Ρωσικής Επανάστασης. Εδώ δεν μπορώ παρά να διατυπώσω τα πιο σημαντικά συμπεράσματα.

Ο νόμος της Ανισομερούς Ανάπτυξης

Το γεγονός ότι το προλεταριάτο έφτασε στην εξουσία για πρώτη φορά μέσα σε μια χώρα τόσο καθυστερημένη σαν την παλιά τσαρική Ρωσία δεν φαίνεται μυστηριώδης παρά εκ πρώτης όψεως. Στην πραγματικότητα αυτό είναι απόλυτα σύμφωνο με τους ιστορικούς νόμους. Μπορούσε κανείς να το προβλέψει και το πρόβλεψαν. Ακόμα πιο πολύ : Πάνω στην προοπτική αυτού του γεγονότος οι μαρξιστές επαναστάτες οικοδόμησαν την στρατηγική τους πολύ πριν από τα αποφασιστικά γεγονότα.

Η πρώτη εξήγηση και η πιο γενική : Η Ρωσία είναι μια καθυστερημένη χώρα αλλά δεν είναι παρά ένα μέρος της παγκόσμιας οικονομίας, ένα στοιχείο του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος. Μ' αυτήν την έννοια, ο Λένιν έλυσε το αίνιγμα της Ρωσικής Επανάστασης με την ανάγλυφη διατύπωση : η αλυσίδα έσπασε στον πιο αδύναμο κρίκο.

Μια παραστατική εικόνα : Ο μεγάλος πόλεμος , που βγήκε από τις αντιφάσεις του παγκόσμιου καπιταλισμού, παρέσυρε στο στρόβιλο του χώρες που βρίσκονται σε διάφορα στάδια εξέλιξης, αλλά έθεσε τις ίδιες απαιτήσεις σ' όλους που πήραν μέρος σ' αυτόν. Είναι φανερό ότι τα βάρη του πολέμου θα ήταν ιδιαίτερα ασήκωτα για τις χώρες τις πιο καθυστερημένες. Η Ρωσία υπήρξε η πρώτη που αναγκάστηκε να υποχωρήσει. Αλλά για να αποσπαστεί από τον πόλεμο ο ρωσικός λαός έπρεπε να ανατρέψει τις διευθύνουσες τάξεις. Έτσι η αλυσίδα του πολέμου έσπασε στον πιο αδύναμο της κρίκο.

Ο πόλεμος όμως δεν είναι μια καταστροφή που έρχεται απ' έξω όπως ένας σεισμός, αλλά, για να μιλήσουμε σαν τον γέρο Κλαούζεβιτς, είναι η συνέχιση της πολιτικής με άλλα μέσα. Κατά την διάρκεια του πολέμου οι βασικές τάσεις του ιμπεριαλιστικού συστήματος της «ειρηνικής» περιόδου δεν εξωτερικεύτηκαν παρά πιο ωμά. Όσο πιο υψηλές είναι οι γενικές παραγωγικές δυνάμεις, όσο πιο έντονος είναι ο παγκόσμιος συναγωνισμός, πιο οξείς οι ανταγωνισμοί, πιο φρενιασμένος ο δρόμος προς τους εξοπλισμούς, τόσο περισσότερο η κατάσταση είναι πιο θλιβερή για τους πιο αδύνατους συνεταιίρους. Ακριβώς γι' αυτό οι καθυστερημένες χώρες κατέχουν την πρώτη θέση στην σειρά της κατάρρευσης. Η αλυσίδα του παγκόσμιου καπιταλισμού έχει πάντοτε τάση να σπάζει στον πιο αδύναμο κρίκο.

Αν συνέπεια μερικών εξαιρετικών η εξαιρετικά δυσμενών συνθηκών (λόγου χάρη : μια νικηφόρα στρατιωτική επέμβαση απ' έξω ή ανεπανόρθωτα λάθη της ίδιας της σοβιετικής κυβέρνησης) ο ρωσικός καπιταλισμός αποκαθίστατο στο απέραντο σοβιετικό έδαφος, σύγχρονα μ' αυτό θα παρουσιαζόταν αναπόφευκτα η ιστορική του ανεπάρκεια και ο ίδιος θα γινόταν εκ νέου θύμα των ίδιων αντιφάσεων που τον οδήγησαν στο 1917 στην έκρηξη. Καμιά ρετσέτα δεν θα μπορούσε να δώσει την ζωή στην Οκτωβριανή Επανάσταση αν η Ρωσία δεν την είχε μέσα στο σώμα της. Το επαναστατικό κόμμα δεν μπορεί να έχει τελικά αξίωση για τον εαυτό του παρά για το ρόλο της μαμής που είναι αναγκασμένη να καταφεύγει σε μια καισαρική τομή.

Θα μπορούσε κανείς να μου αντιτάξει : Αυτές οι γενικές σας αντιλήψεις μπορούν επαρκώς να εξηγηθούν γιατί η παλιά Ρωσία, η χώρα αυτή όπου ο καθυστερημένος καπιταλισμός δίπλα σε μια εξαθλιωμένη αγροτική τάξη, στεφανωνόταν από μια παρασιτική αριστοκρατία και μια σαπισμένη μοναρχία, ήταν προορισμένη να ναυαγήσει. Αλλά η εικόνα της αλυσίδας και του πιο αδύναμου κρίκου δεν μας δίνει ακόμα τη λύση του καθαυτού αινίγματος : Πως σε μια καθυστερημένη χώρα η επανάσταση μπορούσε να θριαμβεύσει; Αλλά η ιστορία γνωρίζει πολλά παραδείγματα παρακμής χωρών και πολιτισμών με την ταυτόχρονη κατάρρευση των παλιών τάξεων για τις οποίες δεν βρέθηκε καμιά προοδευτική αλλαγή. Η κατάρρευση της παλιάς Ρωσίας όφειλε εκ πρώτης όψεως να μεταβάλει τη χώρα σε μια καπιταλιστική αποικία μάλλον παρά σ' ένα σοσιαλιστικό κράτος.

Αυτή η αντίρρηση είναι πολύ ενδιαφέρουσα. Μας οδηγεί απ' ευθείας στην καρδιά του όλου προβλήματος. Και όμως αυτή η αντίρρηση είναι λανθασμένη, θα έλεγα μάλιστα ότι στερείται εσωτερικής αναλογίας. Από τη μια μεριά προέρχεται από μια υπερβολική αντίληψη σχετικά με την καθυστέρηση της Ρωσίας, κι' απ' την άλλη από μία εσφαλμένη θεωρητική αντίληψη σχετικά με το φαινόμενο της ιστορικής καθυστέρησης γενικά.

Τα ζωντανά όντα γενικά μεταξύ αυτών φυσικά και οι άνθρωποι περνούν σύμφωνα με την

ηλικία τους ανάλογα στάδια εξέλιξης. Σε ένα κανονικό παιδί 5 χρονών βρίσκει κανείς κάποια αναλογία μεταξύ βάρους, της περιφέρειας, του αναστήματος και των εσωτερικών οργάνων. Αλλά είναι όλως διόλου διαφορετικό εν σχέση με την ανθρώπινη συνείδηση. Εν αντιθέση με την ανατομία και φυσιολογία, η ψυχολογία, η ατομική και η μαζική, διακρίνονται από την εξαιρετική ικανότητα αφομοίωσης ευλυγισίας και ελαστικότητας και αυτό αποτελεί επίσης το αριστοκρατικό πλεονέκτημα του ανθρώπου πάνω στο ζωολογικό του συγγενολόι του το πιο κοντινό των πιθήκων. Η συνείδηση που είναι επιδεικτική στο να αφομοιώνει και ευλύγιστη, προσδίδει σαν αναγκαίο όρο της ιστορικής προόδου στους λεγόμενους κοινωνικούς οργανισμούς, σ' αντίθεση προς τους πραγματικούς οργανισμούς, τους βιολογικούς, μια εξαιρετική μεταβλητότητα της εσωτερικής συγκρότησης. Στην εξέλιξη των εθνών και των κρατών, των καπιταλιστικών ιδιαίτερα, δεν υπάρχει ούτε ομοιότητα ούτε ομοιομορφία. Οι διάφοροι βαθμοί πολιτισμού, ακόμα και οι πόλοι τους, προσεγγίζουν και συνδυάζονται αρκετά συχνά στη ζωή μιας και της ίδιας χώρας.

Ο νόμος της Συνδυασμένης Ανάπτυξης

Ας μην ξεχνάμε αγαπητοί ακροατές, ότι η ιστορική καθυστέρηση είναι μια σχετική έννοια. Εάν υπάρχουν χώρες καθυστερημένες και προχωρημένες, υπάρχει επίσης μια αμοιβαία δράση μεταξύ τους υπάρχει πίεση των προχωρημένων χωρών πάνω στις καθυστερημένες, υπάρχει ανάγκη για τις καθυστερημένες χώρες να προσεγγίσουν τις προοδευτικές χώρες, να δανειστούν την τεχνική τους, την επιστήμη κλπ. Έτσι εμφανίζεται ένας συνδυασμένος τύπος εξέλιξης : Τα χαρακτηριστικά της καθυστέρησης συνδυάζονται με την τελευταία λέξη της παγκόσμιας τεχνικής και της παγκόσμιας σκέψης. Τέλος οι ιστορικά καθυστερημένες χώρες για να ξεπεράσουν την καθυστέρηση τους αναγκάζονται μερικές φορές να ξεπεράσουν τις άλλες.

Η ευελιξία της ομαδικής συνείδησης δίνει την δυνατότητα να επιτύχουμε υπό ορισμένες συνθήκες πάνω στον κοινωνικό στίβο το αποτέλεσμα που, στην ατομική ψυχολογία ονομάζεται «υπέρβαση της συνείδησης κατωτερότητας». Υπ' αυτήν την έννοια μπορεί να πει κανείς ότι η Οκτωβριανή Επανάσταση υπήρξε για τους λαούς της Ρωσίας ένα ηρωικό μέσο για να ξεπεράσουν την οικονομική και πολιτιστική τους κατωτερότητα.

Αλλά ας προσπεράσουμε τις ιστορικο-φιλοσοφικές γενικεύσεις, που είναι ίσως κάπως αφηρημένες, για να θέσουμε το ίδιο ερώτημα υπό μορφή πιο συγκεκριμένη, δηλαδή δια μέσου των ζωντανών οικονομικών γεγονότων. Η καθυστέρηση της Ρωσίας στον εικοστό αιώνα εκφράζεται καθαρότερα έτσι : Η βιομηχανία κατέχει στη χώρα μια θέση ελάχιστη εν συγκρίσει με το χωριό, το προλεταριάτο εν σχέσει με την αγροτιά. Στο σύνολο, αυτό σημαίνει μια χαμηλή παραγωγικότητα της εθνικής εργασίας. Αρκεί να πούμε ότι την

Τρότσκι: Διάλεξη για την Ρώσικη Επανάσταση, Κοπεγχάγη 1932

Συντάχθηκε απο τον/την Ergatiki Dimokratia

Δευτέρα, 10 Νοέμβριος 2014 11:07 - Τελευταία Ενημέρωση Δευτέρα, 10 Νοέμβριος 2014 13:23

παραμονή του πολέμου, όταν η τσαρική Ρωσία βρισκόταν στον κολοφώνα της ευημερίας της, το εθνικό εισόδημα ήταν οκτώ έως δέκα φορές πιο χαμηλό από των Ενωμένων Πολιτειών. Αυτό εκφράζει αριθμητικά την «έκταση» της καθυστέρησης, αν μπορεί γενικά κανείς να χρησιμοποιήσει την λέξη «έκταση» εν σχέσει με την καθυστέρηση.

Συγχρόνως ο νόμος της συνδυασμένης ανάπτυξης εκφράζεται στο οικονομικό πεδίο σε κάθε βήμα μέσα στα απλά φαινόμενα, καθώς και στα σύνθετα φαινόμενα. Σχεδόν χωρίς εθνικούς δρόμους, η Ρωσία βρέθηκε στην ανάγκη να κατασκευάσει σιδηροδρόμους. Χωρίς να περάσει από την ευρωπαϊκή χειροτεχνία και βιοτεχνία η Ρωσία πέρασε απ' ευθείας στις μηχανικές επιχειρήσεις. Αυτή είναι η τύχη των καθυστερημένων χωρών. Να πηδούνε πάνω από τους ενδιάμεσους σταθμούς.

Ενώ η αγροτική οικονομία έμενε συχνά στο επίπεδο του 17ου αιώνα, η βιομηχανία της Ρωσίας, αν όχι από την αποδοτικότητα της τουλάχιστον με τον τύπο της, βρισκόταν στο επίπεδο των προχωρημένων χωρών και τις ξεπερνούσε υπό ορισμένες σχέσεις. Φτάνει να πούμε ότι οι γιγάντιες επιχειρήσεις με περισσότερους από χίλιους εργάτες απασχολούσαν στις Ενωμένες Πολιτείες της Αμερική λιγότερο από το 18% του συνόλου των βιομηχανικών εργατών ενώ στην Ρωσία περισσότερους από το 41%. Αυτό το γεγονός πολύ λίγο συμβαδίζει με τη χυδαία αντίληψη της οικονομικής καθυστέρησης της Ρωσίας, ωστόσο δεν αντιφάσκει προς την καθυστέρηση, αλλά την συμπληρώνει διαλεκτικά.

Η ταξική συγκρότηση της χώρας παρουσίαζε επίσης τον ίδιο αντιφατικό χαρακτήρα. Το χρηματιστικό κεφάλαιο της Ευρώπης εκβιομηχάνιζε τη ρωσική οικονομία με ένα γρήγορο ρυθμό. Η βιομηχανική μπουρζουαζία πήρε αμέσως το χαρακτήρα μεγάλου καπιταλισμού, εχθρού του λαού. Επιπλέον οι ξένοι μέτοχοι ζούσαν έξω από την χώρα. Αντιθέτως οι εργάτες ήταν φυσικά Ρώσοι. Μια ρωσική μπουρζουαζία, αριθμητικά αδύνατη, που δεν είχε καμιά εθνική ρίζα, βρισκόταν έτσι σε αντίθεση προς ένα σχετικά δυνατό προλεταριάτο με γερές και βαθιές ρίζες μέσα στο λαό.

Στον επαναστατικό χαρακτήρα του προλεταριάτου βοήθησε το γεγονός ότι η Ρωσία, ακριβώς σαν καθυστερημένη χώρα, αναγκασμένη να φτάσει τους αντιπάλους της, δεν είχε κατορθώσει να επεξεργαστεί ένα δικό της κοινωνικό ή πολιτικό συντηρισμό. Σαν η πιο συντηρητική χώρα της Ευρώπης, ακόμα και όλου του κόσμου, το παλιό καπιταλιστικό κράτος, η Αγγλία, μου δίνει δίκιο. Η χώρα της Ευρώπης η πιο απαλλαγμένη από τον συντηρισμό μπορούσε να ήταν κάλλιστα η Ρωσία.

Το ρωσικό προλεταριάτο, νέο, φρέσκο αποφασιστικό, δεν αποτελούσε όμως πάντοτε παρά μια ελάχιστη μειοψηφία του έθνους. Οι εφεδρείες της επαναστατικής του δύναμης βρισκόταν έξω από το ίδιο το προλεταριάτο : μέσα στην αγροτική τάξη που ζούσε σε μια κατάσταση μισοδουλοπαροικίας και μέσα στις καταπιεζόμενες εθνότητες.

Η Αγροτιά

Το αγροτικό ζήτημα αποτελούσε τη βάση της επανάστασης. Το παλιό φεουδαρχικό μοναρχικό σύστημα ήταν διπλά ανυπόφορο μέσα στις συνθήκες της νέας καπιταλιστικής εκμετάλλευσης. Η αγροτική κοινότητα απλωνόταν σε περίπου 140.000.000 ντεσιατίν. Σε 30.000 μεγάλους γαιοκτήμονες εκ των οποίων ο καθένας κατείχε κατά μέσον όρο περισσότερο από 2.000 ντεσιατίν, ανήκαν συνολικά τα 70.000.000 ντεσιατίν, δηλαδή όσα σε 10.000.000 αγροτικές οικογένειες ή 50.000.000 αγροτικού πληθυσμού. Αυτή η στατιστική της γης αποτελούσε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα της αγροτικής εξέγερσης.

Ένας ευγενής, ο Μπομπόρκιν, έγραψε στα 1917 στον πρωθυπουργό Ροντζιάνκο, τον πρόεδρο της τελευταίας κρατικής Δούμας : «Είμαι ένας γαιοκτήμονας και δεν χωράει ο νους μου το ότι πρέπει να χάσω τη γη μου, πολύ περισσότερο για ένα σκοπό απίστευτο, για να γίνει το πείραμα της σοσιαλιστικής διδασκαλίας». Αλλά οι επαναστάσεις έχουν ακριβώς για καθήκον να κατορθώσουν κείνο που δεν χωράει στα κεφάλια των κυριάρχων τάξεων.

Το φθινόπωρο του 1917 σχεδόν όλη η χώρα ήταν θέατρο αγροτικής εξέγερσης. Στις 624 περιφέρειες της παλιάς Ρωσίας οι 482, δηλαδή το 77%, είχαν ριχτεί μέσα στο κίνημα. Η αντανάκλαση της φωτιάς του χωριού φώτιζε το στίβο της εξέγερσης μέσα στις πόλεις. Αλλά ο αγροτικός πόλεμος εναντίον των γαιοκτημόνων, ίσως θα μου αντιτάξετε, είναι ένα από τα κλασικά στοιχεία της αστικής επανάστασης και καθόλου της προλεταριακής!

Απαντώ : Πολύ σωστά! Έτσι έγινε στο παρελθόν. Μα ακριβώς είναι η αδυναμία μιας καπιταλιστικής κοινωνίας να ζήσει σε μια χώρα ιστορικά καθυστερημένη που εκφράζεται σε αυτό ακόμα : ότι η αγροτική εξέγερση δεν σπρώχνει μπροστά τις αστικές τάξεις της Ρωσίας, αλλά αντιθέτως τις ρίχνει οριστικά στο στρατόπεδο της αντίδρασης. Εάν οι αγρότες δεν ήθελαν να βουλιάξουν δεν τους έμενε τίποτε άλλο παρά να συμμαχήσουν με το βιομηχανικό προλεταριάτο. Αυτήν την επαναστατική συνένωση των δύο καταπιεζομένων τάξεων ο Λένιν την προείδε κατά ένα μεγαλοφυή τρόπο και την προετοίμασε από πολύ καιρό.

Αν το αγροτικό ζήτημα είχε λυθεί με θάρρος από την μπουρζουαζία, τότε ασφαλώς το ρωσικό προλεταριάτο δεν θα μπορούσε να έρθει στην εξουσία το 1917.

Έχοντας έρθει πολύ αργά, πεσμένη πρόωρα στα γεράματα, η ρωσική μπουρζουαζία, αχόρταγη και άνανδρη, δεν τόλμησε ωστόσο να σηκώσει το χέρι εναντίον της φεουδαρχικής ιδιοκτησίας. Μ' αυτό μετεβίβασε την εξουσία στο προλεταριάτο και συγχρόνως το δικαίωμα να καθορίσει την τύχη της αστικής κοινωνίας.

Για να πραγματοποιηθεί το Σοβιετικό Κράτος ήταν συνεπώς αναγκαία η συνδυασμένη δράση δύο παραγόντων ιστορικά διαφορετικών : Ο αγροτικός πόλεμος, δηλαδή ένα κίνημα που χαρακτηρίζει την αυγή της αστικής εξέγερσης και η προλεταριακή εξέγερση, η οποία αναγγέλλει την παρακμή του αστικού κινήματος. Σ' αυτό ακριβώς βρίσκεται ο συνδυασμένος χαρακτήρας της Ρωσικής Επανάστασης.

Από τη στιγμή που θα ορθωθεί πάνω στα πεινά της πόδια, η αγροτική αρκούδα γίνεται φοβερή μέσα στο θυμό της. Όμως δεν είναι σε θέση να δώσει στην αγανάκτηση της μια συνειδητή έκφραση. Έχει ανάγκη ενός καθοδηγητή. Για πρώτη φορά στην παγκόσμια ιστορία, οι εξεγερμένοι χωρικοί βρήκαν μια πιστή ηγεσία στο πρόσωπο του προλεταριάτου.

Τέσσερα εκατομμύρια εργατών της βιομηχανίας και των μεταφορών διευθύνουν 100.000.000 αγροτών. Αυτή υπήρξε η φυσική και αναπόφευκτη σχέση μεταξύ προλεταριάτου και αγροτιάς μέσα στην επανάσταση.

Το Εθνικό Ζήτημα

Η δεύτερη επαναστατική εφεδρεία του προλεταριάτου αποτελούταν από τις καταπιεζόμενες εθνότητες των οποίων άλλωστε η αγροτική σύνθεση υπερείχε. Ο εκτατικός χαρακτήρας της εξέλιξης του κράτους, που απλώνεται σαν μια κηλίδα πάχους από το μοσχοβίτικο κέντρο ως την περιφέρεια, συνδέεται στενά με την ιστορική καθυστέρηση της χώρας. Στα ανατολικά υποτάσσει τους πληθυσμούς τους πιο καθυστερημένους, ακόμα για να πνίξει στηριζόμενο απάνω τους τις πιο εξελιγμένες εθνότητες στα δυτικά. Στα 70.000.000 των μεγαλορώσων, που αποτελούσαν τη βασική μάζα του πληθυσμού ερχόταν να

προστεθούν 90.000.000 «αλλογενών».

Από τη σύνθεση της αυτοκρατορίας, μέσα στην οποία το κυριαρχούν έθνος δεν αποτελούσε παρά το 43% του πληθυσμού, ενώ το άλλο 57% άνηκε σε εθνότητες που είχαν διαφορετικό πολιτισμό και τρόπο ζωής, η εθνική καταπίεση ήταν στη Ρωσία ασύγκριτα πιο βάρβαρη παρά στα γειτονικά κράτη και πραγματικά όχι μονάχα από κείνα που βρίσκονταν στα δυτικά σύνορα αλλά ακόμα και προς τα ανατολικά σύνορα. Αυτό έδινε στο εθνικό πρόβλημα εκρηκτική δύναμη τεράστια.

Η φιλελεύθερη μπουρζουαζία δεν ήθελε ούτε στο εθνικό ζήτημα, ούτε στο αγροτικό ζήτημα να πάει πέρα από ένα ορισμένο ξαλάφρωμα του καθεστώτος της καταπίεσης και της βίας. Οι «δημοκρατικές» κυβερνήσεις του Μιλιούκοφ και του Κερένσκυ αντανάκλουν τα συμφέροντα της μεγαλοβώσικης μπουρζουαζίας και της γραφειοκρατίας. Μέσα στους οκτώ μήνες της ύπαρξης τους βιάστηκαν ακριβώς να κάνουν τις δυσαρεστημένες εθνότητες να καταλάβουν : Δεν θα επιτύχετε παρά εκείνα που θα αποσπάσετε διά της βίας.

Ο Λένιν είχε πολύ νωρίς λάβει υπόψη του το αναπόφευκτο της ανάπτυξης του κεντρόφυγους εθνικού ζητήματος. Το μπολσεβίκικο κόμμα αγωνίστηκε με πείσμα στο διάστημα πολλών χρόνων για το δικαίωμα του ολοκληρωτικού κρατικού αποχωρισμού.

Μονάχα μ' αυτήν την θαρραλέα στάση στο εθνικό ζήτημα το ρωσικό προλεταριάτο μπόρεσε να κερδίσει σιγά – σιγά την εμπιστοσύνη των καταπιεζομένων εθνών.

Το κίνημα της εθνικής απελευθέρωσης, καθώς και το αγροτικό κίνημα, στράφηκαν αναγκαστικά εναντίον της επίσημης δημοκρατίας, δυνάμωσαν το προλεταριάτο και ρίχτηκαν μέσα στην κοίτη της Οκτωβριανής Επανάστασης.

Η Διαρκής Επανάσταση

Έτσι αποκαλύπτεται σιγά- σιγά μπροστά μας το αίνιγμα της προλεταριακής επανάστασης σε μια ιστορικά καθυστερημένη χώρα.

Πολύ πριν από τα γεγονότα οι μαρξιστές επαναστάτες πρόβλεψαν την πορεία της επανάστασης και τον ιστορικό ρόλο του νεαρού ρωσικού προλεταριάτου. Ίσως θα μου επιτρέψει κανείς να δώσω ένα απόσπασμα του έργου μου το 1905 :

«Σε μια χώρα οικονομικά πολύ καθυστερημένη το προλεταριάτο μπορεί να έρθει στην εξουσία γρηγορότερα παρά σε μια προοδευτική καπιταλιστική χώρα...»

«Η Ρωσική Επανάσταση δημιουργεί τέτοιες συνθήκες... τέτοιες συνθήκες μέσα στις οποίες η εξουσία μπορεί να περάσει (με τη νίκη της επανάστασης πρέπει να περάσει) στο προλεταριάτο, ακόμα προτού η πολιτική του αστικού φιλελευθερισμού μπορέσει να αναπτύξει όλη την ευρύτητα της κρατικής του επινοητικότητας.»

«Η τύχη των επαναστατικών συμφερόντων των πιο στοιχειωδών της αγροτικής τάξης... συνδέεται με την τύχη ολόκληρης της επανάστασης, δηλαδή την τύχη του προλεταριάτου. Το προλεταριάτο ερχόμενο στην εξουσία θα φανεί στους χωρικούς σαν ο ταξικός απελευθερωτής.»

«Το προλεταριάτο μπαίνει στην Κυβέρνηση σαν επαναστατικός εκπρόσωπος του έθνους, σαν ο αναγνωρισμένος ηγέτης του λαού που αγωνίζεται εναντίον του απολυταρχισμού και της βαρβαρότητας της δουλοπαροικίας.»

«Το προλεταριακό καθεστώς πρέπει ευθύς εξ' αρχής ν' αποφανθεί για την λύση του αγροτικού ζητήματος με το οποίο είναι συνδεδεμένη η τύχη ισχυρών λαϊκών στρωμάτων της Ρωσίας».

Πήρα την ελευθερία να φέρω αυτό το απόσπασμα για ν' αποδείξω ότι η θεωρία της Οκτωβριανής Επανάστασης που παρουσιάζεται τώρα εδώ από εμένα δεν είναι ένα πρόχειρο αυτοσχέδιασμα και δεν κατασκευάστηκε εκ των υστέρων κάτω από την πίεση των γεγονότων. Όχι, έχει διατυπωθεί υπό την μορφή ενός πολιτικού προγνωστικού πολύ πριν από την Οκτωβριανή εξέγερση. Θα συμφωνήσετε ότι η θεωρία δεν έχει γενικά αξία παρά κατά το βαθμό που βοηθάει στην πρόβλεψη της πορείας της εξέλιξης και στο να επιδρά πάνω σε αυτήν, να την επηρεάζει προς τους σκοπούς της. Σ' αυτό συνίσταται, για να

μιλήσουμε γενικότερα, η ανεκτίμητη σημασία του μαρξισμού σαν όπλο κοινωνικού και ιστορικού προσανατολισμού. Λυπάμαι ότι το στενό πλαίσιο της έκθεσης δεν μου επιτρέπει να επεκτείνω κατά ένα ευρύτερο τρόπο το παραπάνω απόσπασμα. Γι' αυτό αρκούμε να κάνω μια βραχεία περίληψη όλου του συγγράμματος του 1905 :

Σύμφωνα με τις άμεσες επιδιώξεις της η ρωσική επανάσταση είναι μια αστική επανάσταση. Αλλά η ρωσική μπουρζουαζία είναι αντεπαναστατική. Συνεπώς η νίκη της επανάστασης δεν είναι δυνατή παρά σαν νίκη του προλεταριάτου. Όμως το νικηφόρο προλεταριάτο δεν θα σταματήσει στο πρόγραμμα της αστικής δημοκρατίας, αλλά θα περάσει στο σοσιαλιστικό πρόγραμμα. Η Ρωσική Επανάσταση θα γίνει ο πρώτος σταθμός της Σοσιαλιστικής Επανάστασης.

Αυτή υπήρξε η θεωρία της διαρκούς επανάστασης την οποία διατύπωσα το 1905 και που τότε εκτέθηκε στην πιο δριμεία κριτική υπό το όνομα του «τροτσκισμού». Για να πούμε καλύτερα : Αυτό δεν είναι παρά ένα μέρος της θεωρίας. Το άλλο, σήμερα ιδιαίτερα επίκαιρο, εκφράζεται ως εξής : « Οι σημερινές παραγωγικές δυνάμεις προ πολλού ξεπέρασαν τους εθνικούς φραγμούς. Η σοσιαλιστική κοινωνία είναι απραγματοποίητη μέσα στα εθνικά σύνορα. Όσο σημαντικές και αν μπορεί να είναι οι οικονομικές επιτυχίες ενός μεμονωμένου εργατικού κράτους , το πρόγραμμα του «σοσιαλισμού σε μία μόνο χώρα» είναι μια μικροαστική ουτοπία. Μονάχα μια Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία και κατόπιν Παγκόσμια των Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών μπορεί να ανοίξει το δρόμο σε μια σοσιαλιστική αρμονική κοινωνία. Σήμερα, ύστερα από την δοκιμασία των γεγονότων, βλέπω λιγότερους λόγους από κάθε άλλη φορά να ανακαλέσω αυτή τη θεωρία.

Οι προϋποθέσεις του Οκτώ βρη

Ύστερα απ' όσα ειπώθηκαν αξίζει ακόμα τον κόπο να θυμηθούμε το φασίστα συγγραφέα Μαλαπάρτε, που μου αποδίδει μια τακτική ανεξάρτητη από την στρατηγική και που απορρέει από τεχνικές επαναστατικές ρετσέτες οι οποίες θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν πάντοτε και κάτω από όλους τους μεσημβρινούς; Είναι τουλάχιστον καλό ότι το όνομα του δυστυχισμένου θεωρητικού του «πραξικοπήματος» επιτρέπει να τον ξεχωρίσουμε χωρίς κόπο από το νικητή πρακτικό του πραξικοπήματος : Κανένας δεν κινδυνεύει να κάνει μια σύγκυση του Μαλαπάρτε με τον Μποναπάρτε.

Χωρίς την ένοπλη εξέγερση της 7 του Νοέμβρη 1917 το Σοβιετικό Κράτος δεν θα υπήρχε. Αλλά και η εξέγερση δεν έπεσε από τον ουρανό. Για την Οκτωβριανή Επανάσταση ήταν

Τρότσκι: Διάλεξη για την Ρώσικη Επανάσταση, Κοπεγχάγη 1932

Συντάχθηκε απο τον/την Ergatiki Dimokratia

Δευτέρα, 10 Νοέμβριος 2014 11:07 - Τελευταία Ενημέρωση Δευτέρα, 10 Νοέμβριος 2014 13:23

αναγκαία μια σειρά ιστορικών προϋποθέσεων :

1) Το σάπισμα των παλιών κατεχουσών τάξεων : της αριστοκρατίας, της μοναρχίας και της γραφειοκρατίας.

2) Η πολιτική αδυναμία της μπουρζουαζίας, η οποία δεν είχε καμιά ρίζα μέσα στις λαϊκές μάζες.

3) Ο επαναστατικός χαρακτήρας του αγροτικού ζητήματος.

4) Ο επαναστατικός χαρακτήρας του προβλήματος των καταπιεζομένων εθνοτήτων.

5) Το επιβλητικό κοινωνικό βάρος του προλεταριάτου. Σ' αυτές τις οργανικές προϋποθέσεις πρέπει να προσθέσουμε τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες της περιστασης :

6) Η Επανάσταση του 1905 υπήρξε το μεγάλο σχολείο ή, κατά την έκφραση του Λένιν, η «γενική δοκιμή» της Επανάστασης του 1917. Τα Σοβιέτ, σαν αναντικατάστατη οργανωτική φόρμα του ενιαίου προλεταριακού μετώπου μέσα στην επανάσταση, δημιουργήθηκαν για πρώτη φορά στα 1905.

7) Ο ιμπεριαλιστικός πόλεμος όξυνε όλες τις αντιφάσεις, απέσπασε τις καθυστερημένες μάζες από την κατάσταση της ακινησίας τους και προετοίμασε έτσι το μεγαλειώδη χαρακτήρα της καταστροφής.

Το Μπολσεβίκικο Κόμμα

Αλλά όλες αυτές οι συνθήκες που επαρκούν εντελώς για να εκραγεί η επανάσταση ήταν ανεπαρκείς για να εξασφαλίσουν τη νίκη του προλεταριάτου μέσα στην επανάσταση. Γι'

αυτήν τη νίκη ένας όρος ήταν αναγκαίος ακόμα :

8) Το Μπολσεβίκικο Κόμμα.

Εάν απαριθμώ αυτόν τον όρο σαν το τελευταίο της σειράς, είναι γιατί αυτό αντιστοιχεί στη λογική συνέπεια και όχι γιατί αποδίδω στο Κόμμα τη λιγότερο σπουδαία θέση.

Όχι, είμαι μακριά απ' αυτή τη σκέψη. Η φιλελεύθερη μπουρζουαζία μπορεί να καταλάβει την εξουσία και την πήρε πολλές φορές σαν αποτέλεσμα αγώνων στους οποίους αυτή δεν πήρε μέρος. Απ' την άποψη αυτή κατέχει όργανα αρπαγής εξαιρετικά αναπτυγμένα. Εν τούτοις οι εργαζόμενες μάζες βρίσκονται σε μια άλλη κατάσταση. Τις συνήθισαν να δίνουν και όχι να παίρνουν. Εργάζονται, υπομένουν όσο μακριά κι αν τραβάει αυτό, ελπίζουν, χάνουν την υπομονή, εξεγείρονται, μάχονται, πεθαίνουν, φέρνουν τις νίκες στους άλλους, γελιούνται, πέφτουν στην αποθάρρυνση, σκύβουν ξανά το σβέρκο και ξαναδουλεύουν. Αυτή είναι η ιστορία των λαϊκών μαζών κάτω απ' όλα τα καθεστώτα. Για να πάρει στέρεα και ασφαλώς την εξουσία στα χέρια του το προλεταριάτο έχει ανάγκη ενός κόμματος, που ξεπερνάει από μακριά τα άλλα κόμματα στην καθαρότητα της σκέψης και στην επαναστατική αποφασιστικότητα.

Το Κόμμα των Μπολσεβίκων που το χαρακτήρισαν περισσότερο από μια φορά, και σωστά, σαν το πιο επαναστατικό κόμμα μέσα στην ιστορία της ανθρωπότητας, ήταν η ζωντανή συμπύκνωση της νέας ιστορίας της Ρωσίας και του κάθε τι που ήταν δυναμικό μέσα της. Από πολύ καιρό κιόλας η πτώση της μοναρχίας είχε γίνει ο απαραίτητος όρος της εξέλιξης της οικονομίας και του πολιτισμού. Αλλά για ν' ανταποκριθούν σ' αυτήν την επιδίωξη οι δυνάμεις έλειπαν. Η μπουρζουαζία τρόμαζε μπροστά στην επανάσταση. Οι διανοούμενοι προσπάθησαν ν' ανορθώσουν την αγροτιά πάνω στα πόδια της. Ανίκανος να γενικεύσει τις δικές του λύπες και τους σκοπούς, ο μουζικός άφησε αυτή την έκκληση χωρίς απάντηση. Οι διανοούμενοι οπλίζονταν με δυναμίτη. Ολόκληρη μια γενεά φθάρθηκε μέσα σε αυτήν την πάλη.

Την 1η Μάρτη του 1897 ο Αλέξανδρος Ουλιάνωφ έκανε την τελευταία μεγάλη τρομοκρατική απόπειρα. Η απόπειρα εναντίον του Αλέξανδρου του Γ' απέτυχε. Ο Ουλιάνωφ και οι άλλοι συνεργοί κρεμάστηκαν. Η προσπάθεια της αντικατάστασης της επαναστατικής τάξης με τα χημικά παρασκευάσματα ναυάγησε. Ακόμα και οι πιο ηρωικοί διανοούμενοι δεν είναι τίποτα πια χωρίς τις μάζες.

Υπό την άμεση πίεση αυτών των γεγονότων και των συμπερασμάτων διαμορφώθηκε και μεγάλωσε ο μικρότερος αδερφός του Ουλιάνωφ, ο Βλαδίμηρος, ο μελλοντικός Λένιν, η μεγαλύτερη μορφή της ρωσικής ιστορίας. Από νωρίς, στη νεότητα του τοποθετήθηκε πάνω στο επίπεδο του μαρξισμού και έστρεψε το πρόσωπό προς το προλεταριάτο. Χωρίς να χάνει από τα μάτια του ούτε για μια στιγμή το χωριό αναζήτησε τους αγρότες διά μέσου των εργατών. Κληρονομώντας από τους επαναστάτες προδρόμους του την αποφασιστικότητα, την ικανότητα αυτοθυσίας, τη διάθεση να πάει ως το τέλος, ο Λένιν έγινε στα χρόνια της νεότητάς του ο δάσκαλος της νέας γενιάς των διανοουμένων και των προχωρημένων εργατών. Μέσα στους αγώνες των απεργιών και των δρόμων, μέσα στις φυλακές και στην εξορία, οι εργάτες απέκτησαν το αναγκαίο τσαλάκωμα. Ο προβολέας του μαρξισμού τους ήταν αναγκαίος για να φωτίσει στα σκοτάδια της απολυταρχίας τον ιστορικό τους δρόμο.

Στα 1883 γεννήθηκε στο εξωτερικό η πρώτη μαρξιστική ομάδα από μετανάστες. Στα 1898 σε μια παράνομη συγκέντρωση διακηρύχτηκε η δημιουργία του Ρωσικού Εργατικού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος (Ονομαζόμαστε όλοι εκείνο τον καιρό σοσιαλδημοκράτες). Στα 1903 έγινε το σχίσμα μεταξύ των μπολσεβίκων και μενσεβίκων. Στα 1912 η μπολσεβίκικη φράξια έγινε οριστικά ένα ανεξάρτητο Κόμμα.

Δίδαξε την αναγνώριση του ταξικού μηχανισμού της κοινωνίας μέσα στους αγώνες, μέσα στα μεγαλειώδη γεγονότα επί 12 χρόνια (1905-1917). Μόρφωσε στελέχη ικανά επίσης για πρωτοβουλία καθώς και για πειθαρχία. Η πειθαρχία της επαναστατικής δράσης στηριζότανε πάνω στην ιδεολογική ενότητα τις παραδόσεις κοινών αγώνων και την εμπιστοσύνη σε μια δοκιμασμένη ηγεσία.

Αυτό ήταν το Κόμμα στα 1917. Ενώ η επίσημη «κοινή γνώμη» και τόνοι χαρτιού του διανοούμενου τύπου το περιφρονούσαν, αυτό προσανατολιζότανε σύμφωνα με την κίνηση των μαζών. Κρατούσε στέρεα το μοχλό στο χέρι, πάνω από εργοστάσια και συντάγματα. Οι αγροτικές μάζες στρέφονταν πάντοτε περισσότερο προς αυτό. Αν εννοούμε σαν έθνος όχι τις προνομιούχες κορυφές αλλά την πλειοψηφία του λαού, δηλαδή τους εργάτες και τους χωρικούς τότε ο μπολσεβικισμός έγινε κατά την διάρκεια του 1917 το πραγματικό εθνικό ρωσικό κόμμα.

Στα 1917 ο Λένιν, αναγκασμένος να κρύβεται, έδωσε το σήμα : « Η κρίση είναι ώριμη, η ώρα της εξέγερσης πλησιάζει». Είχε δίκιο. Οι άρχουσες τάξεις είχαν πέσει σε αδιέξοδο απέναντι των προβλημάτων του πολέμου και της εθνικής απελευθέρωσης. Η μπουρζουαζία

έχασε οριστικά το κεφάλι. Τα δημοκρατικά κόμματα των μενσεβίκων και σοσιαλεπαναστατών σκόρπησαν τα κατάλοιπα της εμπιστοσύνης που τους είχαν οι μάζες, υποστηρίζοντας τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο με τη πολιτική των ανίσχυρων συμβιβασμών και των παραχωρήσεων στους αστούς και στους φεουδάρχες ιδιοκτήτες. Ο στρατός που είχε ξυπνήσει δεν ήθελε πια να πολεμήσει για τους ιμπεριαλιστικούς σκοπούς που του ήταν ξένοι. Χωρίς να λογαριάσουν τις δημοκρατικές συμβουλές, οι χωρικοί έδωξαν τους γαιοκτήμονες από τα υποστατικά τους. Η εθνική καταπιεζόμενη περιφέρεια της αυτοκρατορίας ορθώθηκε ενάντια στην Πετροπολιτική γραφειοκρατία. Μέσα στα Συμβούλια των εργατών και των στρατιωτικών τα πιο σημαντικά, οι μπολσεβίκοι κυριαρχούσαν. Οι εργάτες και οι στρατιώτες ζητούσαν πράξεις. Το απόστημα ήταν ώριμο. Χρειαζόταν ένα χτύπημα νυστεριού. Η εξέγερση κατέστη δυνατή μονάχα μέσα σ' αυτές τις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες. Και υπήρξε αναπόφευκτη. Αλλά δεν μπορεί κανείς να παίζει με την επανάσταση. Δυστυχία στο χειρούργο που χειρίζεται απρόσεκτα το νυστέρι. Η επανάσταση είναι μια τέχνη, έχει τους νόμους της και τους κανόνες της. Το Κόμμα πραγματοποίησε την Οκτωβριανή Επανάσταση μ' ένα ψυχρό υπολογισμό και με μια φλογερή απόφαση.

Χάρη σ' αυτό ακριβώς θριάμβευσε χωρίς θύματα σχεδόν. Δια των νικηφόρων Σοβιέτ οι μπολσεβίκοι τέθηκαν επί κεφαλής της χώρας που περιλαμβάνει το 16 της επιφάνειας της γης.

Θα πρέπει να υποθέσουμε ότι η πλειοψηφία των σημερινών μου ακροατών δεν απασχολούνταν καθόλου στα 1917 με την πολιτική. Τόσο το καλύτερο. Η νέα γενιά έχει μπροστά της πολύ περισσότερο ενδιαφέροντα πράγματα αλλά όχι πάντα εύκολα.

Αλλά οι αντιπρόσωποι των παλιών γενεών μέσα σε αυτήν την αίθουσα θα θυμηθούν βεβαίως πως έγινε δεκτή η κατάληψη της εξουσίας από τους μπολσεβίκους σαν κάτι το παράξενο, μια παρεξήγηση, ένα σκάνδαλο, συχνότερα σαν βραχνάς που θα διαλυόταν με την πρώτη αχτίδα του ηλίου. Οι μπολσεβίκοι θα κρατούνταν 24 ώρες, μια βδομάδα, ένα μήνα, ένα χρόνο. Χρειάστηκε να παρατείνουν τις προθεσμίες διαρκώς πιο πολύ. Οι κύριοι ολόκληρου του κόσμου εξοπλίζονταν εναντίον του πρώτου εργατικού κράτους. Εξαπέλυσαν τον εμφύλιο πόλεμο, νέες και νέες επεμβάσεις, αποκλεισμούς. Έτσι πέρασε ο ένας χρόνος ύστερα από τον άλλο. Η ιστορία έγραψε εν τω μεταξύ 15 χρόνια ύπαρξης της σοβιετικής εξουσίας.

Μπορεί να δικαιολογηθεί ο Οκτώ βρης;

Τρότσκι: Διάλεξη για την Ρώσικη Επανάσταση, Κοπεγχάγη 1932

Συντάχθηκε απο τον/την Ergatiki Dimokratia

Δευτέρα, 10 Νοέμβριος 2014 11:07 - Τελευταία Ενημέρωση Δευτέρα, 10 Νοέμβριος 2014 13:23

Μάλιστα, θα πει κάποιος αντίπαλος : Η Οκτωβριανή περιπέτεια αποδείχτηκε πολύ πιο στερεή από όσο πολλοί από μας το σκεφτόμαστε. Ίσως να μην υπήρξε εξ ολοκλήρου μια «περιπέτεια». Ωστόσο το ερώτημα διατηρεί όλη του τη δύναμη. Τι πέτυχαν με τόσο υψηλό κόστος; Μήπως πραγματοποιήθηκαν οι λαμπρές επιδιώξεις που αναγγέλθηκαν από τους μπολσεβίκους την παραμονή της επανάστασης;

Πριν απαντήσω στον υποτιθέμενο αντίπαλο, ας παρατηρήσουμε ότι το ερώτημα αυτό καθ' εαυτό δεν είναι καινούριο. Αντιθέτως παρακολουθεί τα βήματα της Οκτωβριανής Επανάστασης από την πρώτη μέρα της γέννησης της.

Ο Γάλλος δημοσιογράφος Κλωντ Ανέ που έμενε στην Πετρούπολη κατά την διάρκεια της Επανάστασης έγραφε ήδη στις 27 Οκτώβρη 1917:

«Οι μαξιμαλιστές (έτσι μας ονόμαζαν τότε οι Γάλλοι όλους εμάς τους μπολσεβίκους) πήραν την εξουσία και η μεγάλη μέρα ήρθε. Τέλος θα δω να πραγματοποιηθεί ο σοσιαλιστικός παράδεισος που μας υπόσχονταν εδώ και τόσα χρόνια... Θαυμάσια περιπέτεια! Προνομιούχα θέση!...» κλπ. κλπ. και ούτω καθ' εξής. Τι άδολο μίσος πίσω απ' αυτούς τους ειρωνικούς χαιρετισμούς! Ευθύς απ' την άλλη μέρα της κατάληψης του Χειμερινού Παλατιού ο αντιδραστικός δημοσιογράφος βιάστηκε να αναγγείλει τις αξιώσεις του για ένα εισιτήριο για τον παράδεισο. Δέκα πέντε χρόνια πέρασαν από την επανάσταση. Με μια ξετσιπωσιά ακόμα μεγαλύτερη οι αντίπαλοι εκδηλώνουν την κακεντρεχή τους χαρά σήμερα που η χώρα των Σοβιέτ μοιάζει τόσο λίγο με το βασίλειο της γενικής ευδαιμονίας. Γιατί λοιπόν η επανάσταση και γιατί λοιπόν τα θύματα;

Απολογισμός του Οκτώ βρη

Αγαπητοί ακροατές, πιστεύω ότι οι αντιφάσεις, οι δυσκολίες, τα λάθη και οι ανεπάρκειες του σοβιετικού συστήματος δεν μου είναι λιγότερο γνωστά από οποιονδήποτε άλλον. Προσωπικά δεν τα έκρυπα ποτέ στα λόγια, ούτε στα γραπτά. Πίστευα και πιστεύω ότι η επαναστατική πολιτική –εν αντιθέσει με την συντηρητική- δεν μπορεί να χτιστεί πάνω στο καμουφλάρισμα. «Να λέμε εκείνο που είναι» πρέπει να είναι η ανώτερη αρχή ενός εργατικού κράτους.

Αλλά χρειάζονται προοπτικές στην κριτική όπως και στην δημιουργική δραστηριότητα. Ο

υποκειμενισμός είναι ένας κακός σύμβουλος, προ πάντων στα μεγάλα ζητήματα. Τα χρονικά όρια πρέπει να προσαρμόζονται στις επιδιώξεις και όχι στα ατομικά καπρίτσια. Δεκαπέντε χρόνια! Τι είναι για μια μόνη ζωή; Στο διάστημα αυτό πολλοί απ' τη γενιά μας μπήκαν στον τάφο. Σε κείνους που επιζούν τα ψαρά μαλλιά έχουν πληθήνει. Αλλά αυτά τα 15 χρόνια το ελάχιστη περίοδος στη ζωή ενός λαού! Τίποτα παραπάνω από ένα λεπτό στο ρολόι της ιστορία.

Ο καπιταλισμός χρειάστηκε αιώνες για να στερεωθεί στην πάλη εναντίον του μεσαιώνα, για να εξυψώσει την επιστήμη και την τεχνική, για να κατασκευάσει τους σιδηρόδρομους, για να τεντώσει τα ηλεκτρικά σύρματα. Και τότε; Τότε η ανθρωπότητα ρίχτηκε από τον καπιταλισμό μέσα στην κόλαση των πολέμων και των κρίσεων! Αλλά στο σοσιαλισμό οι αντίπαλοι του, δηλαδή οι οπαδοί του καπιταλισμού, δεν παραχωρούν παρά μιáμιση δεκάδα χρόνια για να εγκαταστήσει επί γης τον παράδεισο μ' όλες του τις ευκολίες. Όχι! Δεν έχουμε αναλάβει πάνω μας τέτοιες υποχρεώσεις, δεν βάλαμε τέτοιες προθεσμίες. Πρέπει να μετρούμε τις πορείες των μεγάλων αλλαγών με μια κλίμακα που τους είναι ανάλογη. Δεν ξέρω αν η σοσιαλιστική κοινωνία θα μοιάζει με το βιβλικό παράδεισο. Αμφιβάλω πολύ. Αλλά μέσα στην Σοβιετική Ένωση ακόμα δεν υπάρχει σοσιαλισμός. Είναι μια κατάσταση μεταβατική, γεμάτη από αντιφάσεις, φορτωμένη από την βαριά κληρονομιά του παρελθόντος και εξ' άλλου κάτω από την εχθρική πίεση των καπιταλιστικών κρατών. Η Οκτωβριανή Επανάσταση διακήρυξε την αρχή της νέας κοινωνίας. Η Σοβιετική Δημοκρατία δεν έδειξε παρά το πρώτο στάδιο της πραγματοποίησης της. Η πρώτη ηλεκτρική λάμπα του Έντισον υπήρξε πολύ κακή. Κάτω από τα λάθη και τα σφάλματα της πρώτης σοσιαλιστικής οικοδόμησης πρέπει να ξέρουμε να ξεχωρίζουμε το μέλλον.

Και οι συμφορές που πέφτουν στα κεφάλια των ζωντανών; Τα αποτελέσματα της Επανάστασης δικαιολογούν ίσως τα θύματα που αυτή έκανε; Ερώτημα στείρο και βαθιά ρητορικό: σαν να εξαρτάται η πορεία της ιστορίας από ένα λογιστικό ισολογισμό! Με άλλο τόσο δίκιο απέναντι στις δυσκολίες και τους πόνους της ανθρώπινης ύπαρξης, μπορούσε κανείς να ρωτήσει : Αξίζει αλήθεια τον κόπο να βρίσκεται κανείς πάνω στην γη; Ο Χάινε έγραψε σχετικά : «Και ο ηλίθιος περιμένει μια απάντηση»...Οι μελαγχολικές σκέψεις δεν εμπόδισαν τον άνθρωπο να γεννά και να γεννιέται. Ακόμα και σ' αυτές τις μέρες της πρωτοφανούς παγκόσμιας κρίσης οι αυτοκτονίες αποτελούν ευτυχώς μια πολύ μικρή αναλογία. Αλλά οι λαοί δεν συνηθίζουν να βρίσκουν καταφύγιο στην αυτοκτονία. Ζητάνε μέσα στην επανάσταση τη διέξοδο από τα αβάσταχτα βάρη.

Άλλωστε ποιος αγανακτεί για τα θύματα της σοσιαλιστικής επανάστασης; Ποιο συχνά είναι εκείνοι που προετοίμασαν και δόξασαν τα θύματα του ιμπεριαλιστικού πολέμου ή τουλάχιστον που συνήθισαν εύκολα μ' αυτά. Είναι η σειρά μας να ρωτήσουμε : Ο πόλεμος δικαιολογήθηκε; Τι έδωσε; Τι διδάξε; Μέσα στους έντεκα τόμους της δυσφήμισης της μεγάλης Γαλλικής Επανάστασης ο αντιδραστικός ιστορικός Ιππόλυτος Ταιν περιγράφει, όχι

χωρίς κακεντρεχή χαρά, τα βάσανα του γαλλικού λαού στα χρόνια της δικτατορίας των Ιακωβίνων και τα κατοπινά. Τα χρόνια αυτά υπήρξαν προ πάντων βασανισμένα για τα κατώτερα στρώματα των πόλεων, τους πληβείους που σαν «αβράκωτοι» έδωσαν στην επανάσταση το καλύτερο μέρος της ψυχής τους. Αυτοί και οι γυναίκες τους πέραναν κρύες νύχτες, κάνοντας ουρές για να ξαναγυρίσουν την άλλη μέρα με αδειανά τα χέρια στο παγωμένο οικογενειακό τους σπίτι. Στα δέκα χρόνια της επανάστασης το Παρίσι ήταν πιο φτωχό, παρά πριν την έκρηξη της. Γεγονότα προσεκτικά διαλεγμένα, τεχνικά μαζεμένα χρησιμεύουν στο Ταιν για να στηρίξει την καταδικαστική του απόφαση εναντίον της επανάστασης. Βλέπετε οι πληβείοι ήθελαν να γίνουν δικτάτορες και έπεσαν στην αθλιότητα.

Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς έναν ηθικολόγο πιο κούφιο. Πρώτα : Αν η επανάσταση έριξε την χώρα μέσα στην αθλιότητα, αυτό το λάθος έπεφτε πρώτα στις διευθύνουσες τάξεις που έριξαν τον λαό στην επανάσταση. Δεύτερο : Η μεγάλη γαλλική επανάσταση δεν εξαντλήθηκε σε ουρές πείνας μπροστά στα ψωμάδικα. Όλη η σημερινή Γαλλία, υπό ορισμένες αναλογίες όλος ο νεότερος πολιτισμός βγήκαν από το λουτρό της Γαλλικής Επανάστασης. Κατά την διάρκεια του εμφυλίου πολέμου στις Ενωμένες Πολιτείες στη δεκαετία του '60 του περασμένου αιώνα, πενήντα χιλιάδες άνθρωποι σκοτωθήκανε. Αυτά τα θύματα δικαιολογούνται;

Από την άποψη των Αμερικάνων δουλεμπόρων και των κυρίαρχων τάξεων της Μεγάλης Βρετανίας που πήγαιναν μαζί τους – όχι! Από την άποψη των νέγρων και των βρετανών εργατών – απόλυτα. Από την άποψη της εξέλιξης της ανθρωπότητας στο σύνολο δεν υπάρχει επίσης πάνω σ' αυτό αμφιβολία. Από τον εμφύλιο πόλεμο του 1860 βγήκανε οι σημερινές Ενωμένες Πολιτείες, με τη φρενιασμένη πρακτική πρωτοβουλία τους, τη συστηματοποιημένη τεχνική, την οικονομική ορμή. Πάνω στις κατακτήσεις αυτές του αμερικανισμού η ανθρωπότητα θα ιδρύσει τη νέα κοινωνία.

Η Οκτωβριανή Επανάσταση εισχώρησε πιο βαθιά απ' όλες τις προηγούμενες στα άγια των αγίων της κοινωνίας στις σχέσεις της ιδιοκτησίας. Χρονικά όρια τόσο περισσότερο μακριά είναι αναγκαία για να εκδηλωθούν οι δημιουργικές συνέπειες της Επανάστασης σε όλα τα επίπεδα της ζωής. Αλλά ο γενικός προσανατολισμός της ανατροπής είναι τώρα κιόλας έκδηλος : Μπροστά στους καπιταλιστές κατηγορούς η Σοβιετική Δημοκρατία δεν έχει κανένα λόγο να σκύψει το κεφάλι και να ζητήσει συγγνώμη.

Για να εκτιμήσουμε το νέο καθεστώς από την άποψη της ανθρώπινης εξέλιξης πρέπει να απαντήσουμε στο ερώτημα : Σε τι εξωτερικεύεται η ανθρώπινη πρόοδος και πως μπορεί να μετρηθεί;

Ο ισολογισμός του Οκτώ βρη

Το πιο αντικειμενικό κριτήριο, το πιο βαθύ και το πιο αναμφισβήτητο είναι τούτο : Η πρόοδος μπορεί να μετρηθεί με την αύξηση της παραγωγικότητας της κοινωνικής εργασίας. Η εκτίμηση της επανάστασης του Οκτώβρη απ' αυτή την άποψη δόθηκε από την πείρα. Για πρώτη φορά μέσα στην ιστορία η αρχή της σοσιαλιστικής οργάνωσης έδειξε την ικανότητα της δίνοντας αποτελέσματα παραγωγής που δεν κατορθώθηκαν ποτέ σε μια βραχεία περίοδο.

Με συνολικούς αριθμούς δεικτών η καμπύλη της βιομηχανικής ανάπτυξης της Ρωσίας εκφράζεται ως εξής : Ας υποθέσουμε για τη χρονιά του 1913, την τελευταία προπολεμική χρονιά, τον αριθμό 100. Η χρονιά του 1920, το ανώτατο σημείο του εμφυλίου πολέμου, είναι το πιο χαμηλό σημείο της βιομηχανίας : 25 μονάχα, δηλαδή το 14 της προπολεμικής παραγωγής. Στα 1925 : μια αύξηση μέχρι 75% δηλαδή μέχρι τα 34 της προπολεμικής παραγωγής. Στα 1929 περίπου 200%. Στα 1932 300% δηλαδή τρεις φορές από ότι ήταν στην παραμονή του πολέμου.

Ο πίνακας γίνεται ακόμα καθαρότερος υπό το φως των διεθνών δεικτών. Από το 1925-1932 η βιομηχανική παραγωγή της Γερμανίας λιγόστεψε περίπου μιάμιση φορά. Στην Αμερική περίπου δύο φορές. Στην Σοβιετική Ένωση ανέβηκε σχεδόν 4 φορές. Οι αριθμοί μιλούν μονάχοι τους.

Δεν σκέπτομαι καθόλου να αρνηθώ ή να κρύψω τις σκοτεινές πλευρές της σοβιετικής οικονομίας. Τα αποτελέσματα των βιομηχανικών δεικτών είναι εξαιρετικά επηρεασμένα από τη δυσμενή ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας, δηλαδή από την περιοχή που δεν έχει ακόμα υψωθεί στις σοσιαλιστικές μεθόδους, αλλά που συγχρόνως οδηγήθηκε πάνω στον δρόμο της κολεκτιβοποίησης χωρίς αρκετή προετοιμασία, περισσότερο γραφειοκρατικά παρά τεχνικά και οικονομικά. Είναι ένα μεγάλο ζήτημα, που ωστόσο ξεπερνά τα πλαίσια της διάλεξής μου.

Οι αριθμοί - δείκτες που παρουσίασα θέλουν ακόμα μια ουσιώδη επιφύλαξη. Οι αναμφισβήτητες και λαμπρές επιτυχίες, κατά τον τρόπο τους, της σοβιετικής εκβιομηχανοποίησης, απαιτούν μια μεταγενέστερη οικονομική επαλήθευση, από την άποψη της αμοιβαίας αρμονίας των διαφόρων στοιχείων της οικονομίας, της δυναμικής τους

ισορροπίας και επομένως της αποδοτικής τους ικανότητας. Μεγάλες δυσκολίες και υποχωρήσεις ακόμα είναι αναπόφευκτες. Ο σοσιαλισμός δεν βγαίνει στην συμπληρωμένη μορφή από το πεντάχρονο σχέδιο, σαν την Αθηνά από το κεφάλι του Δία ή την Αφροδίτη από τον αφρό της θάλασσας. Έχουμε ακόμα να εκτελέσουμε πεισματώδη εργασία δεκάδων χρόνων λαθών, καλύτερευσης και ανοικοδόμησης. Εξ' άλλου ας μην ξεχνάμε ότι η σοσιαλιστική ανοικοδόμηση, απ' αυτήν την ουσία της, δεν μπορεί να φτάσει στην συμπλήρωση της παρά μόνο στον διεθνή στίβο. Αλλά ακόμα και ο πιο δυσμενής οικονομικός απολογισμός των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων ως τα σήμερα δεν θα μπορούσε να αποκαλύψει παρά την ανακρίβεια των δεδομένων, τα λάθη του σχεδίου και τα σφάλματα της διεύθυνσης, αλλά καθόλου να διαψεύσει το γεγονός που έχει εμπειρικά καθοριστεί : την δυνατότητα να υψωθεί η παραγωγικότητα της ομαδικής εργασίας σε ένα ύψος που ποτέ ως τα τώρα δεν υπήρξε. Αυτήν την κατάκτηση μιας παγκόσμιας ιστορικής σημασίας κανένας και τίποτα δεν μπορεί να μας την αφαιρέσει.

Υστερα από όσα ειπώθηκαν μόλις αξίζει τον κόπο να χρονοτριβήσουμε πάνω σε μομφές, σύμφωνα με τις οποίες η Οκτωβριανή Επανάσταση οδήγησε την Ρωσία στην παρακμή του πολιτισμού. Τέτοια είναι η φωνή των κυρίαρχων τάξεων και των ανήσυχων σαλονιών. Ο αριστοκρατικός- αστικός «πολιτισμός», που ανατράπηκε από την προλεταριακή επανάσταση δεν ήταν παρά ένα ψεύτικο κόσμημα της βαρβαρότητας. Ενώ έμεινε απρόσιτος στον ρωσικό λαό, δεν έφερνε τίποτα το καινούριο στο θησαυρό της ανθρωπότητας.

Αλλά και όσον αφορά αυτόν τον πολιτισμό που τόσο τον θρηνούν οι λευκοί μετανάστες, πρέπει να θέσουμε το ερώτημα : Με ποια έννοια καταστράφηκε; Με μια μονάχα έννοια. Το μονοπώλιο μιας μικρής μειοψηφίας πάνω στα αγαθά του πολιτισμού καταστράφηκε, αλλά ότι ήταν πραγματικά πολιτιστικό από τον παλιό ρωσικό πολιτισμό μένει απείραχτο. Οι «Ούνοι του Μπολσεβικισμού» δεν καταπάτησαν ούτε τις κατακτήσεις της σκέψης, ούτε τα έργα της τέχνης. Αντιθέτως μάζεψαν με φροντίδα τα μνημεία της ανθρώπινης δημιουργίας και τα έβαλαν σε πραγματική τάξη. Ο πολιτισμός της μοναρχίας, της αριστοκρατίας και της μπουρζουαζίας έγινε σήμερα πολιτισμός των ιστορικών μουσείων.

Ο λαός επισκέπτεται με ζήλο τα μουσεία. Αλλά δεν ζει μέσα στα μουσεία Μαθαίνει, χτίζει. Μονάχα το γεγονός ότι η Οκτωβριανή Επανάσταση διδάξε στο ρωσικό λαό, στις δεκάδες των λαών της τσαρικής Ρωσίας, να διαβάζουν και να γράφουν μπάινει πολύ πιο ψηλά από όλο τον παλιό ρωσικό πολιτισμό του θερμοκηπίου.

Η Οκτωβριανή Επανάσταση έθεσε την βάση για ένα καινούριο πολιτισμό που προορίζεται όχι μονάχα για τους διαλεχτούς αλλά για όλους. Οι μάζες ολόκληρου του κόσμου το αισθάνονται. Από 'κει προέρχεται η συμπάθεια τους, για την Σοβιετική Ένωση, τόσο

σφοδρή, όσο ήταν κάποτε το μίσος τους εναντίον της τσαρικής Ρωσίας.

Αγαπητοί ακροατές, ξέρετε ότι η ανθρώπινη γλώσσα αντιπροσωπεύει ένα αναντικατάστατο εργαλείο, όχι μονάχα για το χαρακτηρισμό των γεγονότων αλλά επίσης για την εκτίμηση τους. Παραμερίζοντας το τυχαίο, το επεισοδιακό, το τεχνητό, απορροφά μέσα της το πραγματικό, το χαρακτηριστικό και το συγκεντρώνει. Προσέξτε με ποια ευαισθησία οι γλώσσες των πολιτισμένων λαών ξεχωρίζουν δύο εποχές στην εξέλιξη της Ρωσίας. Ο αριστοκρατικός πολιτισμός έφερε στον κόσμο βαρβαρισμούς όπως: «τσάρος», «κοζάκος», «προγκρόμ», «ναγκάικα», (βούρδουλα). Ξέρετε τις λέξεις αυτές και ξέρετε τι σημαίνουν. Ο Οκτώβρης έφερε στις γλώσσες του κόσμου λέξεις σαν κι αυτές : «κολχόζ», «μπολσεβίκοι», «Σοβιέτ», «Γκοσπλάν» (κρατικό σχέδιο), «πιατιλέτκα»(πεντάχρονο). Εδώ η πρακτική γλωσσολογία βγάζει την ανώτερη ιστορική της απόφαση.

Η σημασία η πιο βαθιά, όμως πιο δύσκολα υποκειμενική σε ένα άμεσο μέτρημα, κάθε Επανάστασης, συνίσταται στο ότι φορμάρει και ατσαλώνει τον λαϊκό χαρακτήρα. Η παρουσίαση του ρωσικού λαού, σαν λαού αργού, παθητικού, μελαγχολικού, μυστικιστικού, έχει διαδοθεί φαρδιά και όχι τυχαία. Έχει τις ρίζες της στο παρελθόν. Αλλά έως τώρα οι βαθιές μεταβολές που η Επανάσταση έμπασε μέσα στο χαρακτήρα του λαού, δεν έχουν εκτιμηθεί αρκετά στην Δύση. Μπορούσε να γίνει αλλιώς;

Κάθε άνθρωπος με κάποια πείρα της ζωής μπορεί να ξαναφέρει στην θύμηση του την εικόνα κάποιου έφηβου που του είναι γνωστός, που - ευαίσθητος, λυρικός, αισθηματολόγος – γίνεται αργότερα μεμιάς υπό τη επίδραση ενός δυνατού ηθικού χτυπήματος, πιο δυνατός, πιο ατσαλωμένος και αγνώριστος. Στην εξέλιξη ενός ολόκληρου έθνους η επανάσταση εκτελεί ηθικές μεταβολές του ίδιου είδους.

Η εξέγερση του Φλεβάρη εναντίον της μοναρχίας, η πάλη εναντίον της αριστοκρατίας, κατά του ιμπεριαλιστικού πολέμου, για την ειρήνη, για τη γη, για την εθνική ισότητα, η εξέγερση του Οκτώβρη, η ανατροπή της μπουρζουαζίας και των κομμάτων που είχαν τάσεις συμφωνιών με την μπουρζουαζία, τρία χρόνια εμφυλίου πολέμου πάνω σε μια πολεμική ζώνη 8.000 χιλιομέτρων, τα χρόνια του αποκλεισμού, της δυστυχίας, της πείνας και των επιδημιών, τα χρόνια της έντονης οικονομικής ανοικοδόμησης, οι νέες δυσκολίες και οι στερήσεις, είναι ένα σκληρό αλλά καλό σχολείο. Το βαρύ σφυρί καταστρέφει το γυαλί αλλά πλάθει το ατσάλι. Το σφυρί της επανάστασης πλάθει το ατσάλι του λαϊκού χαρακτήρα.

«Ποιος θα το πιστέψει;» Λίγο ύστερα από την εξέγερση, ένας από τους τσαρικούς

στρατηγούς, ο Ζαλέσκυ, παραξενευότανε γιατί «ένας πορτιέρης ή ένας φύλακας γινότανε αμέσως πρόεδρος δικαστηρίου, ένας νοσοκόμος διευθυντής νοσοκομείου, ένας μπαρμπέρης αξιωματούχος, ένας σημαιοφόρος ανώτερος διοικητής, ένας μεροκαματιάρης δήμαρχος, ένας κλειδαράς διευθυντής επιχείρησης».

«Ποιος θα το πιστέψει;» Θα έπρεπε κιόλας να το είχαν πιστέψει. Δε θα μπορούσαν άλλωστε να κάνουν τίποτα άλλο παρά να το πιστέψουν, όταν οι σημαιοφόροι χτυπούσαν τους στρατηγούς, ο δήμαρχος –ο πρώην μεροκαματιάρης– τσάκιζε την αντίσταση της παλιάς γραφειοκρατίας, ο φαναρτζής έβαζε τάξη στις μεταφορές και ο κλειδαράς σαν διευθυντής επιχείρησης αποκαθιστούσε την βιομηχανία. «Ποιος θα το πιστέψει;» Ας δοκιμάσουν μόνο να μην το πιστέψουν.

Για να εξηγήσουνε την ασυνήθιστη υπομονή που οι λαϊκές μάζες της Σοβιετικής Ένωσης έδειξαν κατά τα χρόνια της Επανάστασης, μερικοί ξένοι παρατηρητές αναφέρονται στην παλιά συνήθεια της παθητικότητας του ρωσικού λαού. Χοντροκομμένος αναχρονισμός! Οι επαναστατικές μάζες υπέστησαν τις στερήσεις υπομονετικά, αλλά όχι παθητικά. Κατασκευάζουν με τα ίδια τους τα χέρια ένα καλύτερο μέλλον και θέλουν να το δημιουργήσουν με κάθε θυσία. Ας δοκιμάσει ο ταξικός εχθρός να επιβάλει σ' αυτές τις υπομονετικές μάζες απ' έξω την θέληση του! Όχι καλύτερα να μην το δοκιμάσει.

Η Επανάσταση και η θέση της στην Ιστορία

Για να συμπεράνουμε, ας προσπαθήσουμε να καθορίσουμε τη θέση της Οκτωβριανής Επανάστασης, όχι μονάχα μέσα στην ιστορία της Ρωσίας αλλά μέσα στην ιστορία του κόσμου...Κατά την διάρκεια του 1917 στο διάστημα οκτώ μηνών δύο ιστορικές καμπύλες συναντήθηκαν. Η επανάσταση του Φλεβάρη –αυτή η καθυστερημένη ηχώ των μεγάλων αγώνων που ξετυλίχτηκαν στους περασμένους αιώνες πάνω στην γη της Ολλανδίας, της Αγγλίας, της Γαλλίας και σχεδόν όλης της ηπειρωτικής Ευρώπης- συνδέεται με την σειρά των αστικών επαναστάσεων. Η Οκτωβριανή Επανάσταση κηρύσσει και ανοίγει την κυριαρχία του προλεταριάτου. Ο παγκόσμιος καπιταλισμός έπαθε πάνω στην γη της Ρωσίας την πρώτη του μεγάλη ήττα. Η αλυσίδα έσπασε στον πιο αδύνατο της κρίκο. Αλλά και η αλυσίδα, όχι μόνο ο κρίκος, έσπασε.

Προς το Σοσιαλισμό

Ο καπιταλισμός, σαν παγκόσμιο σύστημα, ιστορικά έχει φάει το ψωμί του. Σταμάτησε να εκπληρώνει την ουσιώδη του αποστολή. Την ανύψωση του επιπέδου της ανθρώπινης δύναμης και του ανθρώπινου πλούτου. Η ανθρωπότητα δεν μπορεί να λιμνάζει πάνω στο κεφαλόσκαλο που έχει φτάσει. Μονάχα μια δυνατή ανύψωση των παραγωγικών δυνάμεων και μια σχεδιασμένη σωστή οργάνωση της παραγωγής και της διανομής, δηλαδή σοσιαλιστική, μπορεί να εξασφαλίσει στους ανθρώπους – σ' όλους τους ανθρώπους – ένα αξιοπρεπές επίπεδο ζωής και να τους μεταδώσει ταυτόχρονα ένα πολύτιμο συναίσθημα ελευθερίας απέναντι της δικής τους οικονομίας. Ελευθερία με δύο έννοιες : ο άνθρωπος δεν θα είναι υποχρεωμένος πια να αφιερώνει το κυριότερο μέρος της ζωής του για την φυσική εργασία. Δεύτερο δεν θα εξαρτάται πια από τους νόμους της αγοράς, δηλαδή από τις τυφλές και σκοτεινές δυνάμεις που στέκονται πίσω από την ράχη του. Θα χτίσει ελεύθερα την οικονομία του, δηλαδή σύμφωνα με ένα σχέδιο, με τον μπούσουλα στο χέρι. Αυτή τη φορά πρόκειται να ραδιογραφηθεί η ανατομία της κοινωνίας, να αποκαλυφθούν όλα τα μυστικά της, και να υποταχτούν όλες της οι λειτουργίες στο λογικό και στην θέληση της συλλογικής ανθρωπότητας. Με αυτήν την έννοια ο σοσιαλισμός θα γίνει ο νέος σταθμός στην ιστορική ανάπτυξη της ανθρωπότητας. Στον πρόγονο μας που οπλίστηκε με ένα πέτρινο τσεκούρι, όλη η φύση παρουσιάστηκε σαν μια συμφωνία μιας μυστηριώδης και εχθρικής δύναμης. Κατόπιν οι φυσικές επιστήμες σε στενή συνεργασία με την πρακτική τεχνολογία, φώτισαν την φύση μέχρι στα πιο σκοτεινά της βάθη. Με την ηλεκτρική ενέργεια ο φυσικός βγάζει την κρίση του για τον ατομικό πυρήνα. Δεν είναι μακριά η ώρα που διασκεδάζοντας η επιστήμη θα λύσει την επιδίωξη της αλχημείας, μεταβάλλοντας την κοπριά σε χρυσάφι και το χρυσάφι σε κοπριά. Εκεί όπου οι δαίμονες και οι μανιές της φύσης λυσσούσαν σήμερα βασιλεύει πάντοτε πιο θαρραλέα η επιδέξια θέληση του ανθρώπου.

Αλλά αν πάλεψε νικηφόρα με την φύση, ο άνθρωπος έφτιαξε στα τυφλά τις σχέσεις του με τους άλλους ανθρώπους, σχεδόν σαν τις μέλισσες ή τα μυρμήγκια. Με καθυστέρηση και πολύ αναποφάσιστα καταπιάστηκε με τα προβλήματα της ανθρώπινης κοινωνίας. Άρχισε με την θρησκεία για να περάσει στην πολιτική. Η Μεταρρύθμιση αντιπροσώπευε την πρώτη επιτυχία του αστικού ατομισμού και ορθολογισμού, μέσα σ' ένα πεδίο όπου βασιλευε μια νεκρή παράδοση. Η κριτική σκέψη πέρασε από την Εκκλησία στο Κράτος. Γεννημένο μέσα σε μία πάλη εναντίον του απολυταρχισμού και των μεσαιωνικών συνθηκών, το δόγμα της λαϊκής κυριαρχίας και των δικαιωμάτων του πολίτη μεγάλωσε. Έτσι σχηματίστηκε το σύστημα του κοινοβουλευτισμού. Η κριτική σκέψη εισχώρησε μέσα στην περιοχή της κρατικής διοίκησης. Ο πολιτικός ορθολογισμός της δημοκρατίας σήμαινε την πιο υψηλή κατάκτηση της επαναστατικής μπουρζουαζίας.

Αλλά μεταξύ της φύσης και του κράτους υπάρχει η οικονομία. Η τεχνική απελευθέρωσε τον άνθρωπο από την τυραννία των παλιών στοιχείων : της γης, του νερού, της φωτιάς και του αέρα, για να τον υποτάξει αμέσως στην δική της τυραννία. Ο άνθρωπος παύει αν είναι σκλάβος της φύσης για να γίνει σκλάβος της μηχανής και ακόμα χειρότερα ο σκλάβος της προσφοράς και της ζήτησης.

Η σημερινή παγκόσμια κρίση μαρτυράει με έναν τρόπο ιδιαίτερα τραγικό πως ο υπερήφανος και τολμηρός δεσπότης της φύσης μένει ο σκλάβος των τυφλών δυνάμεων της δικής του οικονομίας. Η ιστορική επιδίωξη της εποχής μας συνίσταται στην αντικατάσταση του παράφορου παιχνιδιού της αγοράς μ' ένα λογικό σχέδιο, στην πειθάρχηση των παραγωγικών δυνάμεων, στην υποχρέωση τους να ενεργούν με αρμονία εξυπηρετώντας με υπακοή τις ανάγκες του ανθρώπου. Μονάχα έτσι, πάνω σε αυτήν την κοινωνική βάση, ο άνθρωπος θα μπορέσει να ορθώσει ξανά την κουρασμένη του ράχη και όχι μονάχα οι διαλεκτοί, αλλά ο καθένας και η καθεμία να γίνουν πολίτες με πλήρη δικαιώματα στο πεδίο της σκέψης.

Το μέλλον της ανθρωπότητας

Αλλά αυτό δεν είναι ακόμα η άκρη του δρόμου. Όχι, μόλις είναι η αρχή. Ο άνθρωπος αποκαλεί τον εαυτό του ως το επιστέγασμα της δημιουργίας. Έχει ένα δικίο να το κάνει. Αλλά ποιος βεβαιώνει ότι ο σημερινός άνθρωπος είναι ο τελευταίος αντιπρόσωπος, ο πιο εξυψωμένος του συνειδητού ανθρώπου : (homo sapiens); Όχι φυσικά καθώς και πνευματικά είναι μακριά από την τελειότητα, αυτή η βιολογική αποβολή της οποίας η σκέψη είναι άρρωστη και που δεν δημιούργησε για τον εαυτό της καμιά καινούρια οργανική ισορροπία.

Είναι αλήθεια ότι η ανθρωπότητα περισσότερο από μια φορά παρήγαγε γίγαντες της σκέψης και της δράσης, που ξεπερνάν τους σύγχρονους τους, όπως οι κορυφές των βουνών τις οροσειρές. Το ανθρώπινο γένος έχει δικαιώματα να είναι περήφανο για τον Αριστοτέλη του, για τον Σαίξπηρ, τον Δαρβίνο, Μπετόβεν, Γκαίτε , Μαρξ, Έντισον, Λένιν. Αλλά γιατί αυτοί να είναι σπάνιοι; Προπαντός γιατί βγήκαν σχεδόν χωρίς εξαίρεση από τις ανώτερες και μεσαίες τάξεις. Εκτός από σπάνιες εξαιρέσεις οι σπίθες του πνεύματος πνίγονται μέσα στα καταπιεζόμενα βάθη του λαού, πριν μπορέσουν να πηδήσουν στην επιφάνεια. Αλλά και γιατί η διαδικασία της γέννησης, της ανάπτυξης και της μόρφωσης του ανθρώπου έμεινε και μένει στην ουσία της ένα ζήτημα τύχης, ούτε φωτισμένο από την θεωρία και πρακτική, ούτε υποταγμένο στην συνείδηση και στην θέληση.

Η ανθρωπολογία, η βιολογία, η φυσιολογία, η ψυχολογία μάζεψαν βουνά υλικού για να υψώσουν μπροστά στον άνθρωπο τις επιδιώξεις της σωματικής και πνευματικής του τελειοποίησης και κατοπινής του εξέλιξης. Με το μεγαλοφυές χέρι του Σίγκμουντ Φρόυντ η ψυχανάλυση σήκωσε το καπάκι του πηγαδιού που ποιητικά λέγεται «ψυχή» του ανθρώπου. Και τι παρουσιάστηκε; Η συνειδητή μας σκέψη δεν αποτελεί παρά ένα μικρό μέρος μέσα στην εργασία των σκοτεινών ψυχικών δυνάμεων. Σοφοί δύτες κατεβαίνουν στο βάθος του

Τρότσκι: Διάλεξη για την Ρώσικη Επανάσταση, Κοπεγχάγη 1932

Συντάχθηκε απο τον/την Ergatiki Dimokratia

Δευτέρα, 10 Νοέμβριος 2014 11:07 - Τελευταία Ενημέρωση Δευτέρα, 10 Νοέμβριος 2014 13:23

ωκεανού και φωτογραφίζουν τα μυστήρια ψάρια. Η ανθρώπινη σκέψη για να κατέβει στο βάθος του ανθρώπινου ψυχικού κοπαδιού, πρέπει να φωτίσει τις μυστηριώδης κινητήριες δυνάμεις της ψυχής και να τις υποτάξει στο λογικό και στην θέληση.

Όταν θα έχει τελειώσει με τις αναρχικές δυνάμεις της δικής του κοινωνίας ο άνθρωπος θα ολοκληρωθεί μέσα στα γουδιά και τις χοάνες του χημικού. Για πρώτη φορά η ανθρωπότητα θα θεωρήσει τον εαυτό της σαν πρώτη ύλη και στην καλύτερη περίπτωση σαν ένα μισοκατεργασμένο φυσικό και υλικό προϊόν. Ο σοσιαλισμός θα σημαίνει άλμα από το βασίλειο της ανάγκης στο βασίλειο της ελευθερίας, επίσης με την έννοια ότι ο σημερινός άνθρωπος, γεμάτος από αντιφάσεις και χωρίς αρμονία, θα ανοίξει το δρόμο για μια νέα ράτσα πιο ευτυχισμένη.

Κοπεγχάγη 27/11/1932

Α. Τρότσκι

Η ομιλία του Τρότσκι αναδημοσιεύεται από το βιβλίο "Μελέτες και Πολεμικές", εκδόσεις "Νεοί Στόχοι", σε συνδυασμό με την βελτιωμένη έκδοση της στο site της Κομμουνιστικής Τάσης:

<http://www.marxismos.com/theoryahistory-mainmenu/60-2011-10-18-17-39-46/trotsky-category/1977-trotsky-o-logos-sthn-kopegxagh.html>